

ACC. N.R. M. 10821:1-148.

Landskap: Skåne Upptecknat av: se svaren!
 Härad: Diverse h:r Adress: _____
 Socken: " s: h Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1948 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Helmtak.

Från Albo härad s. 1-17.
Bara " s. 18-25.
Bjäre " s. 26-31
Frösta " s. 32-47.
Färs " s. 48-53.
Gärds " s. 54-57.
Hervestads " s. 58-65.
Ingelstads " s. 66-74.
Luggude " s. 75-88.
Onsjö " s. 89-93.
Oxie " s. 94-102.
Skjells " s. 103-106.
S. Asbo " s. 107-112.
Torna " s. 113-117.
Vemmenhögs " s. 118-139.
V. Lövinge " s. 140-148.

s. 1-148. LUF 62.Blyerts teckens.
s. depl. fiskekort

Skriv endast på denna sida

53.

1101127d

Acc. n:r M. 10821:1.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Kristianstads län

Härad:

Albo härad

Socken:

Andrarum

Uppteckningsår:

1948

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Nils Hultersson

Adress:

Hultorp 8 Lövestad ✓

Födelseår och födelseort:

1881 Andrarum

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkämpar?

Svar:

1. Halmtak finns ännu på många hus
2. Takhalmen bindes på taket med takkämpar och galvaniserad järntråd
3. Användes lös halm till takbäckning brukar man sy den på taket med galvaniserad järntråd
4. För närvarande ungefär 10 procent
5. 20 procent a) 25 procent c) 40 procent d) för 50 år sedan 80 procent

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6) Till länghalm användes galvaniserad järntråd och Täckeskappar men täckes med lös halm får man använda fortlöpande söm

8) Vid täckningen använder jag Täcknål en liten plaketång och Täcksvaga

b har aldrig andra redskap

9) Täcknålen är ungefär 60 cm lång och den tillverkas av en tunn

Täckeskapp spetsig i ena änden med ett hål i den spetsiga änden där sticker man in bindmaterialet så stiches nålen genom halmen under löftet som det skall binda på så tar man bindtråden med andra handen sticker tråden genom en förut gjord ögla på tråden så drar man åt med plaketången

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?
12. Hur beredes
 - a. långhalmen?
 - b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?
13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?
b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?
c. Hur behandlas takskägget?
d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?
14. a. Hur ryggas taket?
b. Hur lagas ett söndrigt tak?
se sid. 5.
15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

vakar användes till att jämna upp takhalmen med.

11) Knäputor får man använda någon gång när arbetarna i trärstegen äro små.

12) Långhalmen kammars och bindes i kårvar som skäras jemna i rotändan. Vassen görs färdig när den skördas att lägga på taket. Långhalmen tröskas först innan där göres långhalm av den.

13) Täckas utanpå ett gammalt halmtak är bortfagt numera. När taket är färdig täckt skäres det med takkniven. Ett större sträskes från den ena sidan av stiet till den andra så långt nere som man vill ha takskägget.

14) Nya hus täckes inte numera med halm eller vass.

M. 10821:4.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-
darna till fäste för takkåpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

OBS.1 Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

16) Att borra hål i vindskedarna bru-
kades mycket för men blev bort-
lagt senare, något tak där täckskä-
pparna är borrarade i vindskedarna
finns numera inte

17) Lägga Tak på ravel brukas inte nu
alla nya halmtak lägges på läkt

18) Det är inga boningshus som täcks
om med halm numera brandstods-
bolagen försäkrar inte sådana hus

19) Jag lämnade under 1947 i januari
månad en utförlig skildring om
halmtak till en Dohtar.

Karl Mattsson Malmö

20) Har varit taktäckare i över 30 år

21) Arbetar också som byggnadsutskär

19) Skulle det behövs några ingående under-
rättelser skall jag gärna besvara dem

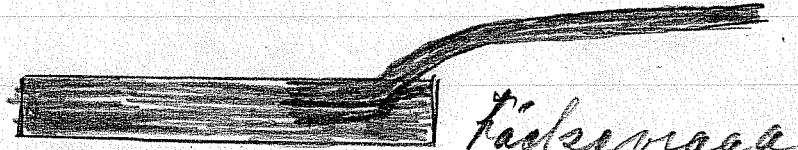
- 14 a) Taket ryggas med småhalm cranpå den ligger ryggstrån som är 1 meter långa i små ändar bäras hal sen sätts den i hak med en pinne två och två och läggs över ryggningen
- b) Ett hål på ett halmtak lagar man så att man börjar nederst så läggs ett lag halm och bindes överst stricks halmen in under den gamla halmen och binder en täckeskäpp över
- 15 Frå man bör det vara när det täckes på taket arbetar täckaren ensam, den andre skall bära upp halm käppar och allt som behövs göras annars

Fäskemål 60 cm lång

Fäskeskiv

Fäskesvaga
refflad på undersidan

54.

110/129c

Acc. n:r M¹ 0821:6.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Härad:

Socken:

Uppteckningsår:

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Adress:

Födelseår och födelseort:

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

- 1 Halmtak
- 2 Ja dessa äro bindetak bundna vid underlaget med järntråd
- 3 Nej
- 4 a På denna orten är väl ungefär 30 procent
För 50 år sen var det uteslutande halmbekä
älmintstone 90 procent Säger de gamla
- 5 Ja

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

M. 10821:7.

På denna orten använder vi galvaniserad järntråd

7

8a Täckjivraga o så täckjesål en trå —
pinne med ett hål i ena änden
Täckjeknivar.

b

9

raga

nål riger

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

11. I pågående omvändas här.

12. Påsen träskes på särskild så kallad klippeträsk där buntas den i stora köror med två band om. Sen på vintern tas den ut från pisen o redas på därifrån o således kommer. |||||

13. Nej

b. ja

c. det skäres med kniv.

d. Nej

14a. Halmen bäres upp o lägges på takisen o över lägges så kallad ryggstrid med bid i ena änden vilka fästas samman med bågvar.

b. lägges på halmen som fästas med bågvar.

I regel arbetar 2 st vid täckning. den ene gör i ordning halmen därmed o gör träden färdig o binda med (gräver) o bör upp halmen o bågvar o den andra lägger halmen på ordner den o binder den.

o bör upp halmen o bågvar o den andra lägger halmen på ordner den o binder den.

M. 10821:9.

Har je aldrig sett.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-
darna till fäste för takkäpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

17 Taket här omkring lägges på läkt
men får ändå en vindel rept.

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

18 Ja

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

19 Ja så långt je kan.

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

20 Ja har ofta hjälpt till i hemmet.
när flickan varit där.

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

21 ~~Örkaren~~ är även smedare
o småbrukare

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

55.

107129 c

Acc. nr M. 10821:10.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: Skåne

Härad: Alster Kr.

Socken: Bröccarp

Uppteckningsår: 1947

3 slags bindning

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

- Ja några stycken halmtak, med vigor av länge här. Var som kunde brida sedan sen det det band, o sen galvaniserad järntråd.
- Bindna tak har aldrig bevarats här på orten.
- a. för närvarande blott några gamla hus.
- b. 4 delar mot för.
- c. Knäpt hälften mot för.
- d. halm o spintak för alttopp o något kappstak.
- Ja hälet af klarsel.

M. 10821:11.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Bandstycket tas på ett tag så drar man till sig
o skär af när man får stycket om lärtat som laget blir
framlagt kunders det förändras delar i stycket o sätter på

g. Kan skuren af läder knippar. nål o utjämnings sticka
äfersen kallad Täckoraga. Gra. hammar. spick o såg.
h. nej inte som jag vet

M. 10821:12.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

12. a. Lag träskad o bindes i klipper... sen görs de ut för band
o ribas på en liten Träskad o bindas i Kärvar färdig
o lägga på Tak, maskin ribad bindas i Kärvar genast.
b. när den var mogen börja o bli gullerow spars den på o
band i Kärvar förvaras i hus eller i stack. Till den
skulle anvisas.
c. det blev en va varaktiga Tak
d. skäres vackert af efter snöre o fotas under till.
e. ja på alla stadt hus när här inte fanns något annat.
14. a. En man är uppe på Taket o lägger balen o ryggtrai på.
o en annan man bär upp halmen. Längs när här var gott
om folk var de ganska ofta 2 man på marken o gjorde den i
ordning o en kunde stå uppe på ryggen o dra
upp balmen i en konstruerad ryggreda. Längs Tak stegen.
det fick vara Täckarens Kanat.

M.10821:13.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

I början af min Taktetad var det rätt på små äldre hus
men vindske-
darna så fort upp men efter borrtäcken det
var spårare med det ribba af från på stamten af vindske-
darna.

Taket blef varaktigare på läkt men inmar här blef läckt.
för de byggnaderna af raft taktäckare. Raktigt styp.

Nej jag undrar bes mig all-
vinnare boningshusen om några
gamla operatörer, hälsningar, de om
i den tiden här, jag ansett att bygga
i husen var de arbetarkrafts byggnaderna
här skulle det aldrig varit
för sig att underhållt hela gatorn
med hälsningar tack, och så förs-
går det. Ingen tings beprövat för
hans byggnaden är ett rätt taktäckare.
från af byggnaderna. Regel de är praktiska
renliga och varaktiga och så är det
och boningshusen det nästan inget

Vänligen
Olof Eriksson

Jag har slutat med det
arbetet för denna gång.

från mitt 18 år.

har varit småbrukare.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

48.

109/130c

Acc. nr M. 10821:14.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Södra Skåne*Härad: *Albo Härad Krs*Socken: *Södra Mellby*Uppteckningsår: *1948*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Ernst Björkman*Adress: *Bästehallen 10. S. L. Olaf.*Födelseår och födelseort: *1887. Åraby*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. *Halmtak*
2. *Bindetak bunden vid underlaget medelst vidjor, senare mästadele snöre, järntråd.*
- 4 a. *5 procent gäller landsbyggen*
 b. *10 "*
 c. *90 " d. 100 procent*
5. *ja*

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6. isolerande band

7. vid bindning använde man tråd och de järnnål som förde tråden ned i inner läktet och upp.

8. a. Traka kniv, nål, ar hä eller järn
b. nej.

9. Trakare användes av trä sirkas 4 tum bred med spår på längden en meters längd med hantag
Kniv användes av trä, nål var av trä, eller järn

10. Trakern användes till att slå upp halmen efter varje lav så att läktet blev slätt och jämnt
kniven användes till att skära ned läktet

M. 10821:16.

11. Använder Ni vid täckningen
väntar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

11. Knäputor användes

12. Hur beredes
a. långhalmen?
b. vassen?
När och hur skördas den och
hur förvaras den?

12. Rågen lösas med slag-
löska eller långhalms löska

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?
b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?
c. Hur behandlas takskägget?
d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

13 a. Ja vid särskilda fall
b. Ja
c. Takskägget skäres efter snor

d. Nej

14. a. Hur ryggas taket?
b. Hur lagas ett söndrigt tak?

14 a. Man lägger halm över ryggen
som håles med ryggled
b. Halmen förs in medels
en pinne som kallas stob

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

15. Två st. En man
som bär upp halm
kjäpor och ett som behöfs

M. 10821:17.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-
darna till fäste för takkäpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

16. Nej

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

17. Läkt. en plats på ravel

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

18. ej men för 25 år
mera allmänt

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

19 Ja

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

20 Allt högt

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

21 Lantbrukare

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

31.

107/120a - 108/120c

Acc. nr M 10821:2/

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Skåne, Malmö

Härad:

Malmöhus Bara

Socken:

Bara m.fl.

Uppteckningsår:

1948

Obs. tillägget!

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Mils Persson

Adress:

Bara 20 Bara ✓

Födelseår och födelseort:

1885¹⁴/₅ Ryby

Tel. 44 71 65

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

- 1 Ja många sådana tak finnes ännu kvar. Tyngnhet på de större godsen
- 2 Ja. Bindningen av alla slag efter önskan av ägaren
- 3 Nej
- 4a På godsen kan man nog räkna 40%
4b 50%
4c 65-70%
4d 80-85%
- 5 Ja Käppar användes med fördel när man river ner det gamla Taket och lägger nytt in igenom

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

M.10821:22.

6 Bådadere

7 Sedan man pålagt halmen bindes denna fast med ståltråd medelst cirka 40 cm långa stygn. Binder man fast halmen med häppar användes även vidjen som läggs om häppen in om läktel under halmen även dessa med 40 cm mellanrum. En Käl eller "kötta" som den även kallas, skärbräda och kniv. St. Nej inte mig veterligt.

8 Skiv över verktygen bifogas sid 25.

10 Kålen användes att ry halmen fast med ståltråd, kniven att skära taket jämnt med och skärbrädan att lägga på halmen när man skär för att få det slätt och vackert.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

"Ja vintertiden behövs både vantar och träskostövlar. Knäputor använder jag alltid.

12a Tröskas numera på vanlig tröska varefter den "lias" upp och läggs i härran. I något enstaka fall tröskas med slaga. 12b Vassen skäres antingen grön i September månad eller och som mogen då den skäres på isen under vintern. i båda fallen bindes den i härran och lagras helt stående i stackar

13a Ja i de flesta fall. Detta för att spara på beläggningen 13b Ja

13c Sedan taket är skuret drar man ett snöre längs takskägget för att få det så rakt som möjligt. Därefter skär man av i rakt vinkel 13d Nej inte numera

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-
darna till fäste för takkåpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.
17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?
18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?
19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?
20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?
21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

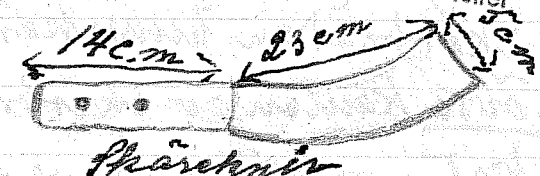
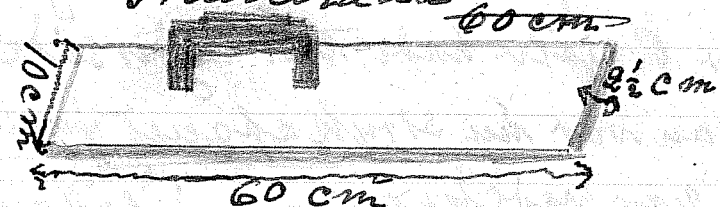
OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

M. 10821:24.

14a Sedan taket är skuren och färdigt
lägger ^{man} på ett lager lög halm (helst lite våt)
Denna packas väl samman varpå "ryggåtsan"
läggs gränsla över det hela
14b Med stopptickan stoppar man upp den
nya halmen så att den kommer in
under och i den gamla halmen var-
efter man lägger kåppar eller binder
fast med ståltråd
15 Trä man. En ute på taket och den
andre inne under och sticker ut nålar
16 Nej 17 Taket läggs på läkt
18 Ja i många fall
19 Ja om det är mig möjligt
20 Sedan 1924 på hundratals ställen
som det är mig omöjligt specificera
21 Läger även tak av gran (sticker)
samt papptak

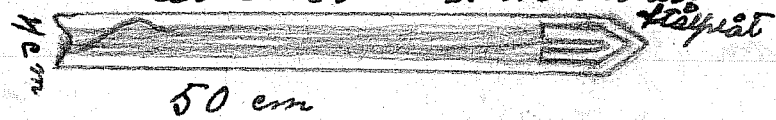
Skärebräda Trä

M. 10821:25

Skärkniv

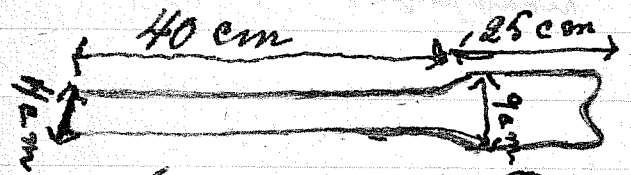
Skål eller L. K. skotta av trä

Skylsbräda att skydda kniven

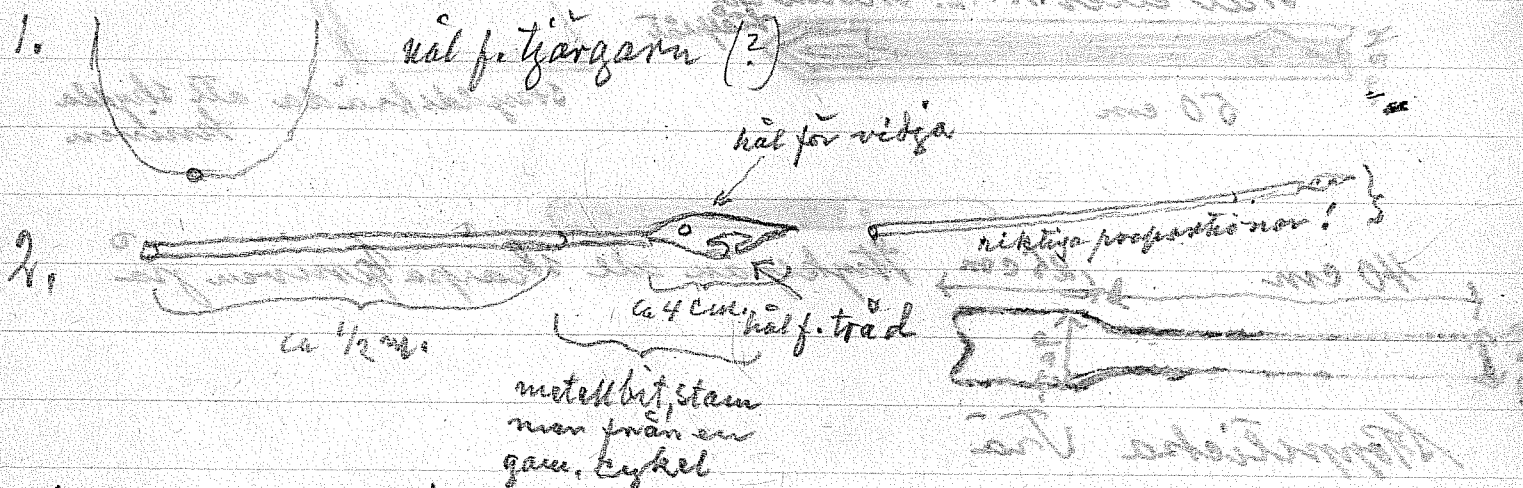
Styckepån att skärpa kniven på

Stoppelicka Trä

Vänd!

D. 4 nov. 1954. Taktäckning på "Kulturen". Taket lagt ut på
 det gamla med s.k. balkar från trärunk. Dålig halva.
 Skärbrädan timmerad av P. själv hade slät undersida. På
 övre kanten av skärbrädan var nu strykspäiset fastpi-
 kat. — Ytterligare ett par redskap funnet i "boden".

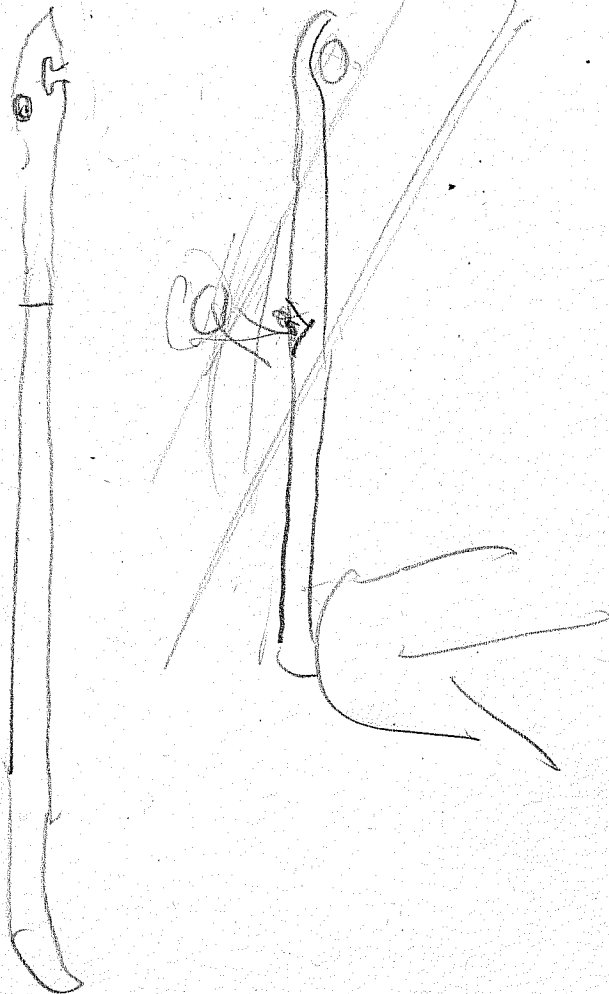

Tillägget av K. Mattsson

31.

Arhiv nr 10821; 26

Takteskaren fr. Bapa - J. arbi.
K. Kustren. Tve redskap ej nämnda
i hans svar på LUF 62, Nov. 1954.

Tufoit i ordinarie meddelandet nr 31.

104.

124/116 d

Acc. nr M. 10821:26.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Härad:

Socken:

Uppteckningsår:

Skåne

Bjäre

Grevie

1947

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Adress:

Födelseår och födelseort:

Johan Olsson

Legelstorp Grevie ✓

1890. Grevie

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

- 1 Ja ännu finnes en del gårdar med halmtak kvar
2. De flesta tak bindes med filling (vidjor) och raft. en och annan ha sina tak lyddes med halvt järntråd
- 3 Nej inte mig veterligt
- 4 a. För närvarande lägges inte många halmtak. b. c-a 10 procent c. c-a 25% d. Alla tak var av halm
5. Den frågan vet jag har den besvarats om det gäller den som ligger över ryggningen (kläppan).

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6. M. 10821:27.

Halmen påläggs så att varje band kommer över raftern det följer hela tiden tills det sista som byggningen får blyja. 7. Skunkan (fakskägget).

Läggs först som bindes med tilling mellan 30-40 cm. avstånd ovan på halmen läggs en rafter sen sättes tilling om läpp och rafter som bindes genom att man med vänstra handen trycker på raftern och drar med högra handen i tillingen sen vrider man tillingen runt några gånger så att en knut uppstår som hålls den så den ej lossnar.

8a. Stege. Läckesjäs rep en järning som sättes på en repet att hålla ören.

8b. Inte mig veterligt.

9. Vraga ca. 60 cm lång 10 cm bred refflad på undersidan Kniv och sax. Nålar.

10. Vragan användes att slå upp halmen med Kniven att skära faket sen det är upplagt saxen klipper man skunkan med

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?
När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

se tecken s. 30-31.

M. 10821:28.

11. Nej. som fotbeklädnad användas
häfopplov

12. Långhalmen beredes på följande sätt
man tager så mycket man kan hålla
under armen så repar man roten
först sedan toppen på en halmrepa
för detta ändamål. b. vass skördas på is
eller från båt förvaringen blir nog
samma som halmen den buntas i
kärvar. 13a. Absolut inget, men man kan
även lägga utanpå det gamla då bör
man lägga skunkor och riva bort den
gamla sedan bindes med galv fräd
b. taket skäres med kniv / skunkor klippas
d. Inte numera 14a ryggning läggs av
jung, gräs rot, torv, halm och kläppa
b. ett söndrigt tak lagas så att man sticker
i halm band för band tills hålet är färdigt
15 för det mesta två personer den tredje
passar upp med halm

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-
darna till fäste för takkåpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

M.10821:29.

16 ja. men här finns nog inget kvar
kon dem jag har inte sett någon
på många år så de är nog all världens
väg

17 taket lägges på läkt

18 ja. men de försvinner alltmer
för premierna i brandstadsbolagen
bli för dyra så de flesta lägger
hårda tak.

19 ja så vida det ej är svårare
frågor än jag kan besvara

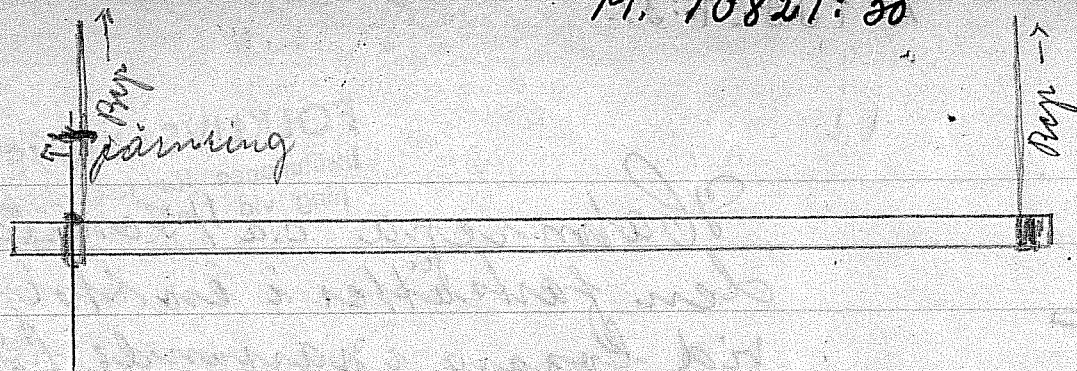
20 Greve Förlän Barkåkra Västra Parus
Hus loknar

21 ja Skrovarreparationer

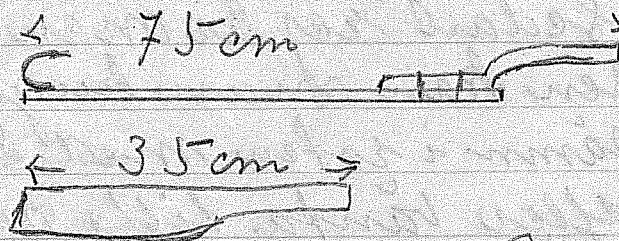
OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

M. 10821:30

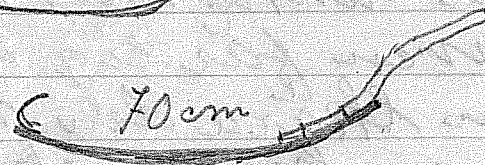
ETNISK ARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

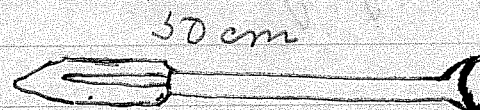
Fäckerås 8m. lång
fyrkant. 10cm x 10cm

Draga 75cm lång
10cm bred
Kniv 35cm lång

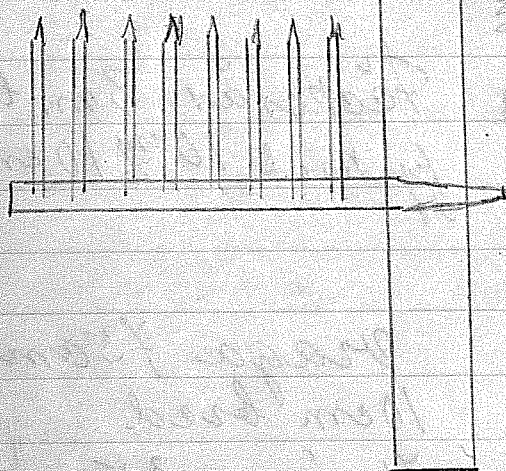
Draga krokig 70cm
användes för fäckerås
av hringlar mellan
två larmmanbyggda
längor

Nålar som användes
ett stycke utifrån ett gammalt
fak

MS 108201:31

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsför-
ning vid Uppsala universitet

Halmrepa c.a 45 cm lång
den fastsätter i en stolpe
vid logan i passande höjd
Sedan repas man halmen
sen kan man kugg den
jämn i roten med en yta
eller vänta tills man får
kärven färdig då kan
man skära den med en
lic en kärve skall väga
8 1/2 kg (1 pund) 20 kärvar
till ett fjög c.a 170 kg.

67.

113/124 ab

Acc. n:r M1 0821:32.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Härad:

Socken:

Uppteckningsår:

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Adress:

Födelseår och födelseort:

skr

✕

△

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

Ja.
Bindtak med såväl vidjor som järntråd

Platttröskad halm.

a 3-4% b 6% c 00% d 80%

Ja

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

fortlöjande söm

Helmen läggs ut och klappas upp med ett klappträd s.k. "täckraga" därfter vi synad med järntiad stungen fram it med baklåtning. Mit virar med ett och ett med knuff på täckraga, trilmteniv, trädskuta och en ger. tvärstige och längstige, rep linor

spitta
av järn
c. 40 cm
lång

täckraga
s.k. klappträd
av trä hela längden c. 1 m.

tvärstige
av trä med trädspolar
längd 12 alnar

En trilmteckning

M. 10821:34.

Knäputer

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputer eller särskild
fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

a för slagtörskas sedan rebas, stöter
knippas.

a täckningen sker såväl på det gam-
la som decket på läkt

b. Ja
c skäres först efter struck, klippes stikt
med ett halmräcke
d i enkla fall

a med halms och ryggkud (värta)

b det gamla drages ut nytt skutas in med ett
halms kuta och sgs med tröskan viger
2 personer = 1 hantlangare 1 täckare

M.10821:35.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-
darna till fäste för takkåpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

Ja
Gunnarss för ca 45 år sedan

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

Ja

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

Ja

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

1904 - nu Långtofta S. Rårens, Åbo, Gunnarss.
Långtofta - Borsjokkaler.

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper, därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

69.

114/123 b

Acc. n:r M. 10821:36.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Skåne

Härad:

Frösta

Mun

Socken:

Höör

Uppteckningsår:

1948

vår + höst

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Gustav Falck

Adress:

Box 6101. Höör

Födelseår och födelseort:

1869. N. Munkarp.

† 1949. Hustrun i Höör.

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvett för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1) ja

2) ja har bundit med vidjor och stältråd.

3) ja har fäckt många gånger av lös halm som hölls kvar med fäcke-käppar och bands med stältråd eller vidjor. Vilket man hade bäst tillgång av.

4) a) = 3 pr. av 100. (b) = 4 pr. av 100. (c) 6 pr. av 100. (d) = 100 pr. d.v.s. det var halmtak över allt.

5) ja.

M.10821:37.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6) = jag använder isolerade band.
7) = Jag lägger ut halmen i den tjocklek som taket önskar, sedan lägget är utjämnat lägges käppar över vilka fastbindes med stältråd eller vidjor och så fortsätter man läkte för läkte tills taket är färdigt.
8) = Takstege, tvärstege, vraka, kniv, rävså och nål, s.k. taknål som stältråden snurras på.
9) = nej.
9) = Takstegen är gjord utav uppsågade granklänor 2 st sedan spikas ribborna på tvären så långt emellan man önskar trampa. Tvärstegen är gjord av ett par starka, runda slankor, som hålles samman av 3 à 4 st järnspolar. Nålen är av stål o cirka 50 cm. Vrakan är en brädbit på cirka 15 cm bredd och en 80 cm lång, den är försedd med en massa spik på 1 tum långa, på undersidan, ovanpå är ett handtag. kniven, skall helst vara en arvhuggen för den sorts stål biter bäst på halmen. den är cirka 30 cm i eggen. Rävsån är av vanlig typ.

Gustaf Falck, död år 1949.

Dottor fru Ester Hallberg
meddelar den 11/3 1959, mitt förmodat har i s. an-
kommit den bekanta. De ha sökt fram ned-
skapet i fråga. Det finns sannolikt inte si-
ker på hela andra ytan utan bara en rad i
någon kanten av rektangel som gjorde att den
i närheten någon fungerade på ett starkt sätt.
Det är fru Hallberg som är skuld till det ena
faktum var så dålig så att hon fick svara!

Tel. till John Nilsson, Svanögen 1055

2-69. Per. nr 10821:37a

B. 19/359: Räkna med Bengt-Arne till Hovv och
besök där hos Hallberg - frar Gök. Där fick vi vagnen
med en rad Spikar på nedre kanten, jämte 3 knivar,
2 skottor och något annat för Kulturen. Köptes
en Ultramark, 35 år gammal.
- Besök hos en son t. Hallberg, gift med en arkenolog till
Nils Olsson Sten - inget fanns kvar av Lars mark.
- Besök hos Ulv Nilsson, Hagelund, Sten, för vi
fick honom fäst vaka, som han ant. Hans egen
färd bråk kallar han och Kam!

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädning?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

11) Jag brukar använda knäputor. på fötterna kan man använda stövlar eller skor.

12) Långhalmen beredes utav vacker väl bärgad råg, som tröskas med slaga eller långhalms-tröska. Det sistnämnda är ju numera brukligt.

b) Vassen hugges i september, bredes ut till torkning, samlas upp o bindes i kärvar vilka förvaras inomhus.

13) Jag har täckt många tak utanpå det gamla.
b) ja. c) Takskägget lägges tjockt o kraftigt när det är vasskuret som sker efter snöre klappas det upp för så det blir jämnt o fint.

d) ja.

14) På taket bäres upp den halm som är medräst, det buntas i buntar som bäres upp o lägges på järnna, ryggträden lägges sedan på.
b) Där stoppas in halm som fästes med niger skäres o putsas.

15) 2 st en som massar upp, och så täckaren.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindskedarna till fäste för takkäggar? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper, därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

M.10821:39.

16) Jag har sett borrar hål i vindskedarna till fäste för takkäggar, men aldrig själv lagt upp sådant tak.

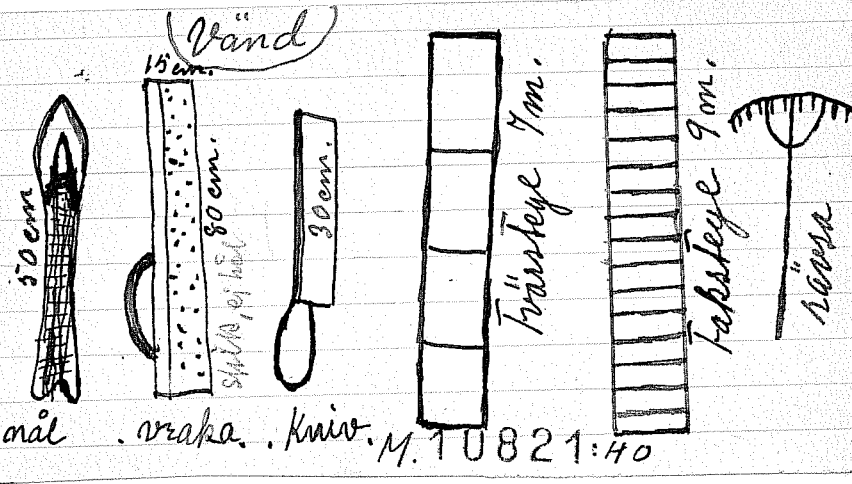
17) Taket kan läggas både på läkt o på raft.

Ja.

Ja, jag är tacksam för, om jag får lite för besväret.

N. Munkarp, Höör, Ståhy, Esbores arterna

Jag har varit lantbrukare o snickare, timmerhuggare.

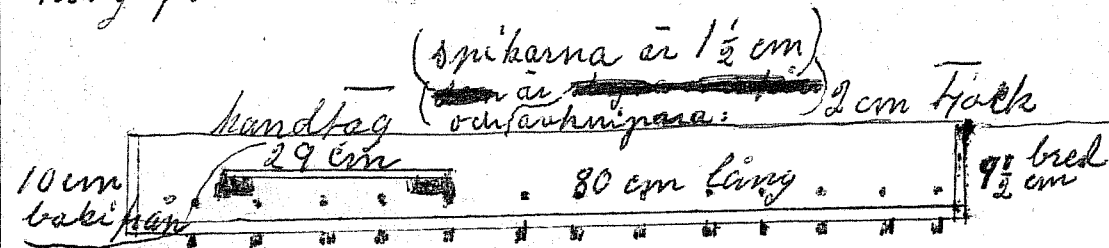

10) Takstegeu rätter man rätt upps så
man kan komma upps. på taket, sedan
taket är nedrivet binder man upp Trär-
stegeu med rep ett i vardera ändan och
den fästes uppe i sparrverket, o så skall
den ligga på Träreu, sedan rullas den upps
för varje lägg, när man sedan skär
ner taket, rullas den tillbaka bit för bit
tills man är nere, då den löses ner o
taket är färdigt. (Fortsättning på nästa
M. 16821 42. ark.)

Flöör den 13-3-1959,

Herr Doktor Mattsson.

Jag har härmed äran sända Eder en bestämning på Takvrakan.

Spikarna fastslagna 2 cm från kanten med cirka 8 cm mellanrum. Ja nu har jag förklarat så gott jag kunnat, så är det bara om Doktern förstår min ritning. i annat fall får doktern se gärna hela Takvrakan. Lillsand, Fru. Ester Hallberg. Bk

10) När Taket är upplagt tar man rävsan
och rävsar ner all lös halm. sedan tar
man kniven i höger hand o vrakan
i vänster hand o så börjar nedskärning.
Man lägger vrakan direkt på halmen och
trycker, sedan drar man kniven längs
vrakans långsida, när man har skurit
fram snittet, flyttar man på vrakan
ett par tum o så börjar nästa snitt
och så skall ett halmtak skäras ned
så där blir riktiga ränder med två tum
mellanrum och så litet på smällen, när
det regnar så kan man se hur vattnet
eller regnet droppar över från det ena
snittet till det andra, det sparar halm-
taget mycket om dorn är rätt nedskurna.
Stämålen användes när man har stälträd
till vidja eller viger. den föres genom
halmen in på andra sidan, där skall helst
vara en man o föra emot den o föra den
tillbaka, men en vord täckare kan
själv detta också, men det går ju
fortare om man har denna andra man.
När nästan sedan kommer tillbaka (vänd

M.10821:42

slår täckaren en yggla på träden
o sliter av den. där skall ett litet
kneps till. för att kunna göra det.
så var den knuten färdig så flyttar
man en 20 tumm framåt o så slår
man nästa knut eller vidja. o så
går det vidare tills lägget är färdigt.
sen lägger man ut nytt lägg och så
börjar bindningen. ja så fortsätter
det hela tiden. tills taket är färdigt.
Jag har kanske glömt källarna dom
lägges. på träden över halmen sen
lägget är utlagt. då vidjan slås om
källan genom halmen o ner om
lästet.

M. 10821:43.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

62.

112/1246

Acc. n:r M 0821:44.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Skåne*Härad: *Finspång*Socken: *Ljby*Uppteckningsår: *1948*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Anders Gustaf Palm*Adress: *Brändö, Hålsjö*Födelseår och födelseort: *1887, Skåne*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. Något antakni man bli färdig för varje m. 2. Ja. 3. Nej.
4. m. 0.2 % d. 1.2 % e. 2 % d. 90 %
5. Ja.

M.10821:45.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6. Gamla sättet var isolerade band.
fortlöpande söm böja inte för
in halmtaken kom på beskrivning
7. På spinnarna fästet läppt med
11-12 pums överfand, länghalmen
breddes så i ett tjockt lag på läppt.
på mitten av halmen och mitt
över läpptet lades häppan, sedan
band häpparna fast med vidjan
som föddes genom halmen och
samt läpptet och smoddas samman
över häppan. 8 a. en brädbit
med ett tranfag och en kniv.
samt en fortlöpande söm med
spålpåd använde en sk. spotta
på vilken påden vändes. b. inga
9. Den ställning under arbetet
hade man en påspås, bestående
av 1 eller 2 grova pinner, som
vågrätt lades över faket och flyttade efter behov.

M. 10821:46.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?
12. Hur beredes
 - a. långhalmen?
 - b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?
13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?
 - b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?
 - c. Hur behandlas takskägget?
 - d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?
14. a. Hur ryggas taket?
 - b. Hur lagas ett söndrigt tak?
15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

10. Måsta arbetet gjordes efter vädret.
vid nedskärningen (efter skärningen)
huggetes halmen samman med
knäputor allt efter som man spar
takets slätt med knivarna. 11. Maj.
12. v. vagen förska med handtag.
allt särskild långhalmsförska.
halmen restes och samman väl
samt binder till stora bälvar.
c. Användes ispe. 13. v. Utanpå var
endast brukat på senare tid. b. Ja.
e. Måstas sågt efter en snö (snö)
f. Ispe numera. Här läggs inga halmtak
allt. 14. v. Hos halmen som fasthålls
med ryggsåra (2 st. 1 m. långa på samman
hopplas & bärgas över ryggen)
b. Ennå fial fyller med halmen, alltså
som nytt. 15. Minst 2 personer, fackaren
(mästaren) lägger & binder fackar, en
handflangar.

M. 10821:47.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

16. Taket bråkligt. 17. På läkt
18. Ja. 19. Nej. 20. I min födelseorten
Sävar jag i min ungdom frambragt
för täckare. 21. Ja. Hemmyrka.

I Sävar orten finns ingen nu
levande taktäckare och på
de 24 år jag varit här har jag
inte sett något nytt frambragt
upptäckas.

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper, därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

45. = 44 !

108/127a

Acc. nr M. 10821:48.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Phåne

Härad:

Fors Åm

Socken:

Lövstad = Löv

Uppteckningsår:

1948

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Per Jönsson

Adress:

nr 13 Lövstad

Födelseår och födelseort:

1887, Lövstad

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. Ja
2. Binder både med vidjor, snöre, järntråd, mest med snöre.
3. Nej
4. För 50 år sen. var de på landsbygden, säkerst 90 procent halmtak, för närvarande cirka 10.
5. Ja

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

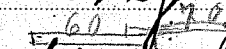
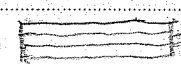
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Isolerade
6
7. Breder ut halmen på läkktet till lagom fjocklek, lägger över en häpp, sticker med nålen tråder ner om läkktet, om häppen, slår en knut på tråden.

8. nål, braga, spännare, knivar,

6
9. nål, braga, braga, spännare, kniv.

10. Med nålen sticker man ned tråden om läkkt och häpp, med bragan klappar man så de blir släta, med spännaren klämmer man de fast, så de får stannat, & fåglar som där gärna promenerar

M.10821:50

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

11 Vantar kan ej användas, men väl knäputor.

12. Hur beredes
a. långhalmen?

12 se sid. 52.

b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?

b Vassen hugges vid blomningen bindes i källor, torbar

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

13 Bådadera

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

b Ja

c. Hur behandlas takskägget?

c Man binder ett snöre från den ena änden till den andra, skär ifrån snöret så blir de rätt, klappar med en skaffel så blir de släta.

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

14 se beskr. sid. 53.

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

b Har där bläst hål på taket börjar man mederst lägga på läcke för läcke tills man när de gamla, sticker inunder så de blir tätta & släta

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

15 två, täckaren på taket, ropar vid behov, till uppassaren häppa, träd, halv.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindskedarna till fäste för takkäpparna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

M. 10821:51.

16. Har ofta sett vindskedar med borrhål, de var i regel upprullna måste ersättas med nya, då spikar man en ribb över vindscheder till fäste för käppar

17. Har aldrig lagt på raft, endast på läkt men väl rivet ned rafta o läktat.

18. Allmänt förr, inte numera

19. Med nöje, är själv infekterad av att allt gammalt blir bevarat till de efterkommande

20. Från 1915 till dags datum, i Färs härad Lövstad socken med omnejd

21. Småbrukare

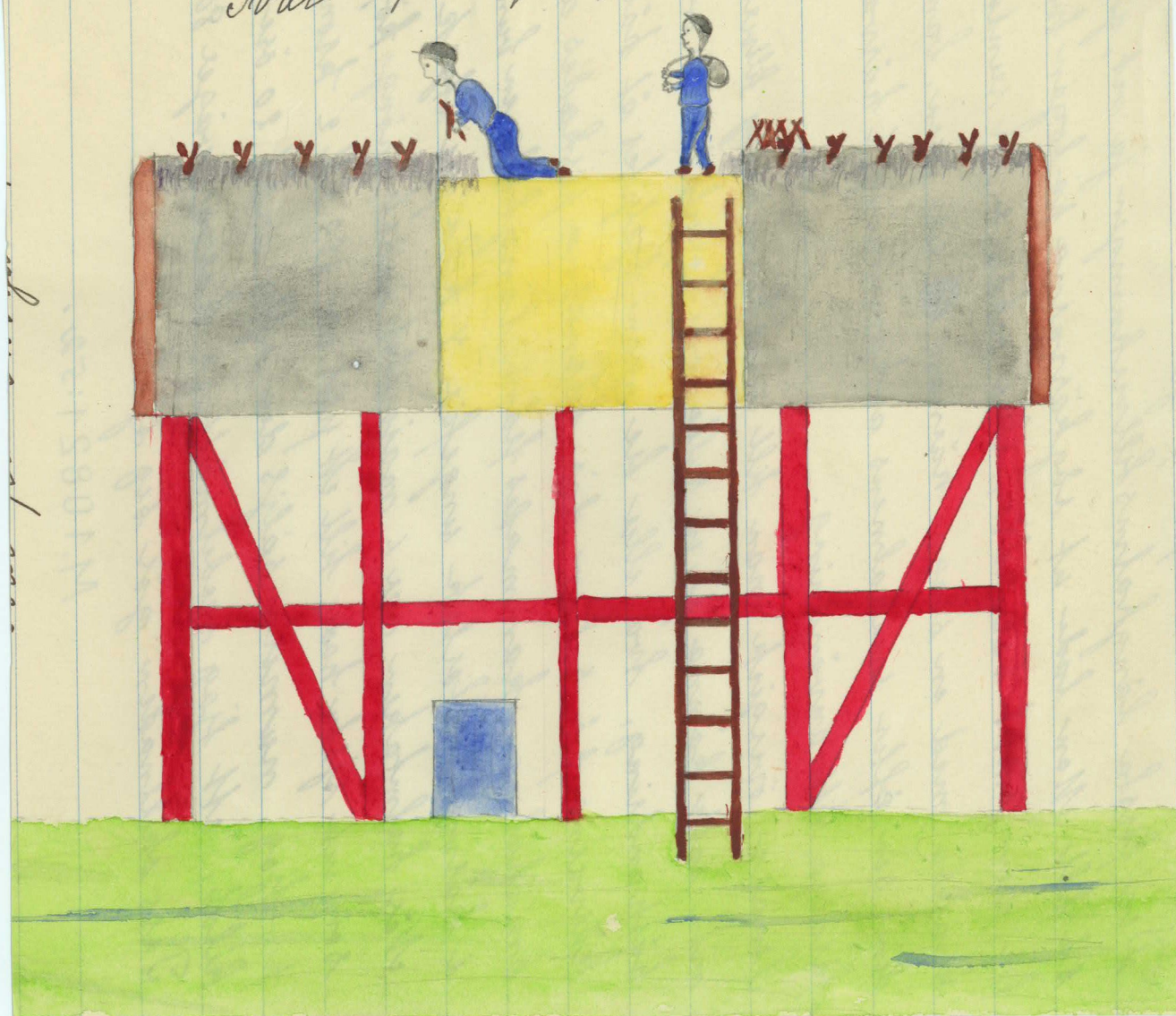
Den första länghalmstillsättningen ja vet, gick
så till. Man lade ut råghärrarna på logar två o
två, även emot varandra, eller också i en rundning,
knabbe med en slaga kärnan ~~ur~~ ur oxen, band
dem sen, efter småhalmens avkamning, i kärvar,
färdiga till användning.

Senare övergick man till maskinmässig tillverkning
man satte komma på en rulle som kopplades till en
håstvändring, två eller tre man hjälptes åt hålla
kärvarna på rullen där kärnarna fiskades av,
småhalmen kammades från, länghalmen buntas
i kärvar, storlek ungefär 4 kilo per styck.
När halmtaken var i majoritet måste många köpa
som inte själva hade, till ett pris av 1,50 till 2 kronor
per tjag, numera säljs den efter vikt 20 öre
kilot, ett tjag medelmättiga kärvar väger 80 kilo.
Pris skillnaden gör sig själv.

M.10821:52.

Soar på fräga

17 M. 1082 1:53.

63.

112/129a

Acc. n:r M. 10821:54.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Skåne

Härad:

Gärds Krs

Socken:

Degeberga

Uppteckningsår:

1948

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Ivan Andersson

Adress:

Nr. 1 Nara Lökaröd, Degeberga.

Födelseår och födelseort:

1891. Maglövum.

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. Ja. På egen gård finns såväl halmtak som vasstak.
2. Dessa äro bindetak, för bundna med trävidjor, numera med galvaniserad ståltråd.
3. Ännu täcks det med slagtröskad halm, men i flesta fall av s.k. rygrad lingshalm.
4. a/ cirka 10%. b/ 20%. c/ 50%.
d/ 80% - 90% inom jordbruket.
5. Ja.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

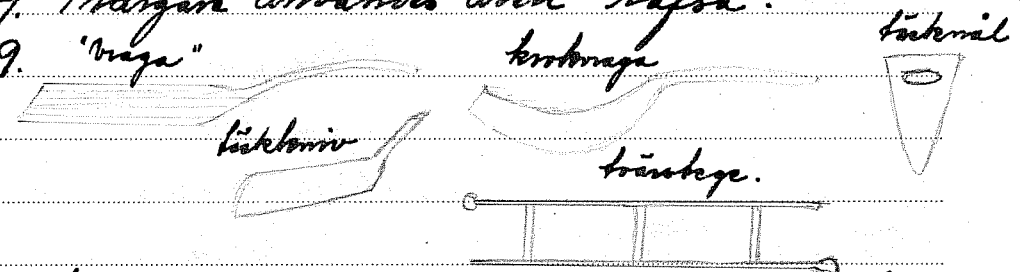
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6. Bidaderna användes.

7. På det läktade taket läggs man ut längskalmar därpå läggs man en takkärppa över första läktet, detta sammanbindes antingen med vidja eller träd. Alla skall bindningen spännas mycket väl, används vidja kan man spänna det tillräckligt med handkraft, men är det träd får man antika en lång till fjärd. 8a. "Krag" (klappträ), täckmil, täckbalkarna, längstege, trästege samt taklinn.

8. Tidigare användes även räfsa.

9. "Krag"

10. Kragen användes till att knätta rugg kalman så att alla stråna bli lika långa i takytan, kragarna användes vid cirkelformiga tak t. ex. vid källor, täckning av "börre" o. loftfönster, som för fönster på de stora gårdar. Täckmil användes till att göra hål till handen, så att man kan hämta

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

öpp vidjan. Så skall taket skäras jämnt, så att botten lätt avimmas, detta görs med ett lättholm. Träslagen har man ju att stå på, lyssna på taket.

11. För egen del använde jag knäputor, tyckte att vantar hindrade hänsly i fingrarna.

12a. Det är ju rågen, som antingen torkas med slaga eller på s.k. halmsaga.

b. Vassen skördas i sjöar när det är is. Den bindes i hävar o förvaras såväl ute som inne, är ej så ömtålig som långhalmen.

13a. Ja, bidadera.

b. Ja. c. skärs rakat efter ett snöre, samt knabbas o putsas.

d. Inte numera.

14a. Lös halmen läggs över takisen, därpå läggs ryggsträna, som är försedda med ett hål 8 tum från händan, här sättes en lång köpp, vilken sammanhåller ryggsträna med varandra.

b. Man får sticka in visken av halmen, så att det kommer inunder, de ovanför kommer taket o följer så på samma sätt som när man täcker nytt tak.

M. 10821:57.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-
darna till fäste för takkäpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.
17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?
18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?
19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?
20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?
21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

15. Helst 2 st. Den som läggs ut balm, som kan vara
ganska beroärligt. t. ex. vid storm, den andra binda fast den.

16. Ja, själv har jag brukat det vid flera tillfällen,
där mest vid hembygdsgrändar. T. ex. Kroppareys-
gränd, belägen i Degerberga hembygdsparck m. fl.

17. Bidadera.

18. Mycket för, vilka som mycket uppskattade,
ty de var varma på vintern och svala på
sommar.

19. Jag är mycket intresserad av allt som
berör sig till hembygdsvård o. bevara så för
villigt eventuella frign, i mån av förmiga.

20. Jag har varit verksam som taktäckare
sedan 1908, på många olika platser, bl. a
vid Willsbörke gods, Folkestads gränd, samt
hembygdsgrändarna i Degerberga, Estöv o.
Strepays.

21. Ja. Landbrukare

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

18.

105/126 b

Acc. n:r M. 10821:58.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Skåne*Härad: *Herredal*Socken: *Barri*Uppteckningsår: *1948*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Johll Jacobson*Adress: *Barri i Afted*Födelseår och födelseort: *1896 Barri*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

x

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. ~~Äro~~ (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller ~~äro~~ (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga ~~äro~~ (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

My

Tjändes

My

Tunga

50 %

75 %

100 %

Ja

M. 10821:59.

Olika

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Tillhand taget av drev och höj,
ibland genomskuret för träd n=18
Med spinn och stry pölska
brunn
2

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

M 10821:60.

Knäputor

12. Hur beredes
a. långhalmen?

små delar med rivare

b. vassen?
När och hur skördas den och
hur förvaras den?

Både rättan

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

Ja
Två skuret

c. Hur behandlas takskägget?

nej

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

Omedelbart sedan vent ermet är

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

En tillhåller en kort benare

M. 10821:61.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

Nej

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

Läkt

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

Ja

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

Nej helt inte

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

För 30 år sedan i Borrie

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

Ja lantbrukets arbete

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper, därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

19.

105/1262

Acc. n:r M. 10821:62.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Skåne

Härad:

Härrestads län

Socken:

Härrestad

Uppteckningsår:

1948

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Carlpreij

Adress:

St. Härrestad

Födelseår och födelseort:

1873, Ljstad

men born till St. Härrestad vid 1 1/2 års ålder.

X

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

Ja. På vår jordts. gårdar finns ännu halmtak.

Både med vilja och snöre.

Kallarna finns ej och har ej funnits i minskad.

för 10 år sedan samman från punkt 1.

för 20 år sedan omöjlighet att bestämma.

för 50 år sedan både alla halmtak men jag minns

4 stamn byggades på vilka finns tegeltak.

Ja. Kallade Låtkäppar.

M. 10821:63.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

Har ej själv varit läkare. Alltid användes isolerade band.

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

Se punkt 6

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

Om ingen gammal läkare finns på orten och jag ej själv vet namn eller benämning, kan jag ej svara på frågan. Nej, inte vad jag vet.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

Se punkt 8.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Se punkt 8.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

Endast knäputor.

12. Hur beredes
a. långhalmen?

~~b. vassen?~~

När och hur skördas den och hur förvaras den?

Rågen härskas med slaga, på senare tiden har det funnits s. k. långhalmsskärkor, halmen rivs som från orgelkuordna skär. Det är handfullt slaga vidas ett band som bindes om kårarna som sedan förvaras på skulke.

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

Ja. Särskilt här, men i regel omfattas.

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

Ja

c. Hur behandlas takskägget?

Beskäres efter snöre.

d. Läggs halmtak (vasstak) även på nya hus?

Vasstak har jag aldrig sett här i denna by.

14. a. Hur ryggas taket?

Inga arya hus täckes annars med halmen. Hos halmen läggs längs ryggjärnen, däröver hängs "ryggstrå".

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

Bränt att förklara.

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

Två stycken. Den så kallade härskaren och handlungaren som skulle bära arya färdskäggar, vidgas och halmen.

M. 10821:65.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-
darna till fäste för takkämparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.
17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?
18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?
19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?
20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?
21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

Ni, varken hört eller sett. Takkämparna lades ned i vinden
mot vindsteden. En 4 x 5 tom höj. tom låg in i en hab-
men, spikades i vindsteden i västkant.
På läkt.

Ju. Habordak var varma om vinden och tola om som-
mar, men däremot var taket besvärliga för re-
hållning på vinden där binderna, bland annat,
hade sin tjannål.

Gästis är min lid förmåga att upptäcka. Från
kommunaltorp. system är jag kristenmännas ord.
och några andra kommunala uppdrag.
Jag har inte varit taktäckare. man en gång i mitt liv
har varit taktäckare i alla dagar för en taktäckare.
Se punkt 20.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper, därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

23. = 24. / 105/1300

Acc. n:r M. 10821:66.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Härad:

Socken:

Uppteckningsår:

Skåne

Järlövstads Krs

Östra Hoby

1948

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Adress:

Födelseår och födelseort:

Per Olsson

Östra Hoby 50 Halmstena

17/11 1879
Bomby

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkämpar?

Svar:

- 1 Jag har sjelf halmtak 1 kilomet. till närmaste vasstak
- 2 halmen är bunden på lekten
- 3 det skall vara slagtröskad rag halm
- 4 a ungefär 10 procent
b " 15 "
c " 25 "
d " 20 "
5. Takkämpar användas

M.10821:67.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

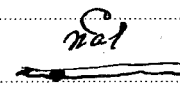
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

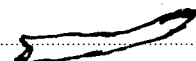
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6 användes kabeltrå

7. man börjar att lägga takskägget först
lägger man kappor på och binder
sedan fortsätter man på varst hake
8a saga, nål, spännare, knif,

b inga andra

9. saga nål spännare knif

bodeske

10. saga att klappa upp halmen

nål använder man att sticka in tråden

spännaren när man binder fast
knif när man skär ner taket

M.10821:68.

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

"jag använder knäputor inte något annat

12. Hur beredes
a. långhalmen?

12a man ryster allt löst ifrån

b. vassen?
När och hur skördas den och
hur förvaras den?

b vassen kan man hugga och lägga på
med det samma

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

13 ja

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

b ja

c. Hur behandlas takskägget?

c det skär man rätt när man kommer
ner

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

d. ja

14. a. Hur ryggas taket?

14a man lägger först lös halm på sedan rögrä

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

b man har en bödeske

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

som man sticker upp halmen i kålet
15 2 stycken en som lägger på
en som passer upp.

M. 10821:69.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

16 för 15 år sen så täckte jag sådana tak
men nu är där inga

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

17 det lägges på läkt

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

18 ja

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

Ob. jag skickade ett svar
för en tid sedan har
di inte kommit fram

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

20 i fjor ha jag på en villa på sand-
hammare

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

21 jag har haft ett litet jordbruk
också murar jag också

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

21.

105/130 ab - 106/130 cd

Acc. nr M. 10821:70.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Uppgifterna lämnade av *Täckarmästare*Landskap: *Skåne*Namn: *John Persson*Härad: *Ingelunds i Lerrestads km*Adress: *Glimminge N: 22 Tommarp.*Socken: *många en mil rundt*Födelseår och födelseort: *19/ 1880. Skarnley.*Uppteckningsår: *1948 & 1949 (Bolshöjs socken)**(Östra Hoby socken)*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

- 1) Ja! men i Ingelunds Halmen Tills nu.
- 2) Ja!
- 3) Nej! Lades av Plöjeltröskad halm. (med handkraft)
- 4) a) Blott 5%
b) Cirka 20%
c) " 30%
d) " 100%
- 5) Ja!

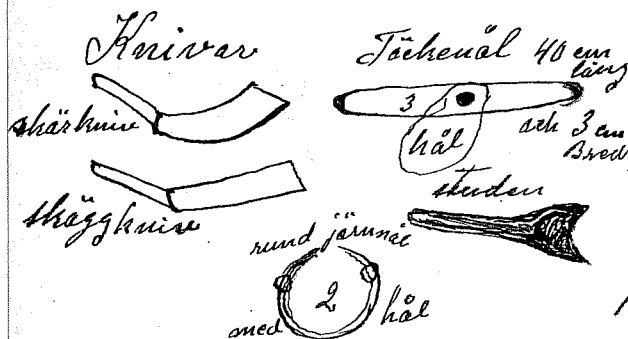
6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6) Binder med Kabbel, ett band på hvarje halfstav längs hvarje läfte å Käpp Tillamman
 7) Då man först lagt ut halmen längs hela laget jämnt så lägger man käppen på den mitt över läftet och binder sedan band som ovan beskrifs, genom att sticka armen ovanför läftet in och sticka ut nålen med Trön som man stuckit in under läftet utifrån först.
 8) Bragan nälen å en kniv vid påläggning sedan ytterligare en kniv att skära ner med, och en att skära Takskägget med, men man har ju åtkilliga i reserv.
 9) Det tror jag knappast, utom förstäss Skopparen, eller Studen som vi kallar den.
 10) att lappa gamla Tak med, den enda är bred å går i halfbåge upps från skaftet de sitta 10 cm. Bragan är 60 cm. i bladet som man blappas med och skaftet en half m. går 25 graders vinkel upps från bladet 10 cm bred med refflar.

M. 10821:72.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

10) Bragan håller man på halmen med ena handen då man skär ner Tak med den andra. Också klappas man dels Taket o' dels skägget med den. Hålen för man ju Träden genom Taket med då man binder fast det, Knifer skär man ju med, och studen stoppar man ju små halmviskor i hål med. Man gagnar ju och rund järnnål då man binder ribbe på dåligt Tak och även när gång då man binder med ståltråd.

11) Inga vantar utan vid bindning med ståltråd men Knäputor äro oumbärliga, helst Trätoppen

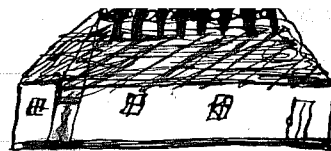
12) Långhalmen Tröskas för hand med Plojel, ristat sen upp, stötes jämn i roten och bindes i kärvar.

b) Vassen skäres om vintern stötes jämn i roten bindes i kärvar och förvaras ute i Tack väl pålagd för väta. x

13) Sällan utanpå, b) ja. c) bindes extra starkt, skäres efter snor rakt, och klappas. d) inte numera.

-7- 8768 +13
Faktsäcksmästare
John Persson
vid Fackering
på Gamlegård
i Ästra Nöbbelöv
hos Landtbl.
Valentin Persson
år 1940.
LWF ²² ~~22~~ svar w 12 (212)

14) Man lager los halan på båda sider
på Ryggstien i mitten ovanpå så att
det ej regnar genom, sedan lägger man s. k. Ryggstia
med 3 kvarters mellanrum på det så det ej blås av.

b) Man sticher upp visket med stunden tills hålet är fullt
och skär sedan vackert av det, är det stort, får man
ju också binda något på, att hålla det fast med.

15) I vanliga fall är det bara två, Täckaren och handtlångaren
Täckaren lägger i klorar allt på Taket och den andre
passar upp med halan, Kåpor, kablet, hammare, spik
och allt som möjligen kan behövas av mästaren, honom
upp med Kåpor då de skiftas och så vidare.

Jag hade i flera år 2 st. med mig, den ene var s. k.
gesöll, han hand efter som jag lade ut halan, så det gick
rätt snabbt undan då, då hade handtlångaren eller uppsaren
brott om, så svetten lockar om det var varmt i vädret.

När jag sedan skar ner, så rej de andra ner till ett annat

M. 10821:74.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

Har ej mera.

16) Ja! det har jag varit med om i Vällby 1923.
och senare på Hammarlundas gård i Gistav
nr 23 nr: Sinsishamn.

17) i hufudsak på läkt här omkring

18) Ja! här nere gick det över en bank den
(Tiden)

19) Nej nu får det räcka med dessa 2
gångarna, och vore det ej för mycket
tycker jag, om i så fall mig en 10a
i honorari för de 2 dagar det har
tagit mig att tänka o skrifa samt
för Raflunda brogårdsskissen jag skänkte,

20) från 1918 till 1947. i Bolshög, Tommarp, Örnarp,
Ö. Möblov, Sinsis, Järrestad, Örnarp, Bäckemölla
Örnarp, Hovrån, Hagestad, Hannas, Hammen-
(hög)

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

(med flera)

74.

116/117c

Acc. n:r M. 10821:75.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Skåne

Härad:

Luggude Mun

Socken:

Gärestad

Uppteckningsår:

1948

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Nils Rundqvist

Adress:

Vallåkra

Födelseår och födelseort:

1893 i Asmundtorp

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

- 1) J. min trakt finns halmtak
- 2) Taken äro bindetak som bindas antingen med vidjor eller sys på med järntråd
- 3) Nej
- 4) a. 10 %
b. 30 %
c. 60 %
d. okänt
- 5) Ja.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
- b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

M.10821:76.

- 6) Isolerade band med vidjor
fortlöpande söm med järntråd
- 7) Tak på läkt bindas alltid med käppar
och vidjor, men när man lägger utan på
det gamla taket syr man med järn-
tråd
- 8) a. Nål eller skotta när man syr med järntråd
skärbräda och kniv
b. Nål
- 9) Takhalm eller "långhalm", käppar eller
"raft", vidjor eller "ellingar"

se sid. 79.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädning?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

M.10821.77

11/ Nej

12/a. Man kan slagtröska råg den blir bäst man kan också reda upp efter en vanlig tröska men den blir inte så styv

b. okänt.

13/a. Bådadera b. ja c. takskägget skäres efter ett snöre med kniv och stöbes därefter med skärebrädan d. för 20 år sedan

14/a. Man lägger vanlig lös halm ovanpå ryggåsen och så ryggjatri eller hönsnät ovanpå. b. man sticker ny halm under den gamla halmen

15/ 2 man eller 4 man. Mäster lavar halmen för det är mycket noga så kommer en lärning efter och sätter i stillingarna sen hjälps dom att dra åt och fästa dom, en man bär halm och en man är innanför taket och sticker tillbaka skotten när man syr med järntråd

M. 10821:78.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-
darna till fäste för takkåpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

16) Nej.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

17) Läktet ligger under halmen
och raften ovanpå halmen

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

18) Ja.

19) Ja.

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20) 1924-1947 i Fjärestad socken
och kringliggande strukt.

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21) Numera även byggnadsnickare
och lägger alla slags tak

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

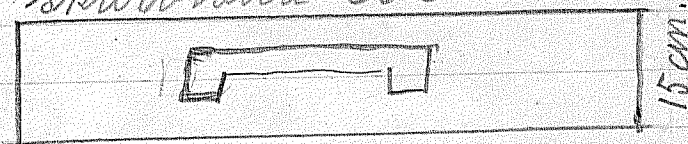
OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

10821

skotta 30 cm

skärbräda 60 cm.

kniv 30 cm lång

långsatt gå på 12 aln lång

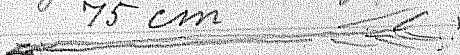

raft 4-6 aln av hassel

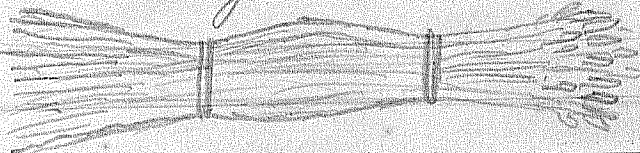

vidja, ett års gileskott

75 cm

långhalmstärre

ACC. N:R M. 10821:19.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

77.

117/117d

Acc. n:r M.10821:80.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Skåne*Härad: *Luggede & Kristianstads*Socken: *Hässlunda m.fl.*Uppteckningsår: *1948*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Takt. Johan Andersson*Adress: *Hässlunda 10 Mölarp*Födelseår och födelseort: *1881 Ekeby.*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

- 1) Endast halmtak
- 2) Nya tak bindes med björnar och vidjor, när taken blivit utslitna, täcker man utan på det gamla och då alltid med stälttråd
- 3) Nej - aldrig sett några sådana tak.
- 4 a) 5%
b) 30%
c) 40%
d) 80%
(Allt räknat i glesa landsbygd - den. Ej i samhällen eller angränsande orter.)
- 5) Här visar till fråga nr 2.

- ✓ 6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

- ✓ 7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

- ✓ 8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

- b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

✓ Nej, använder ställtråd, eller kappars vidjer.
 Vid användandet av ställtråd stickes skottan under läktet in och av handtångarna ut ovan läktet, tråden utan till lyftes upp, så skottan kommer under den ^{helt} vridna tråden. Sedan dragar man i den inifrån kommande tråden samtidigt som man trycker på halmen, sedan flyttas man skottan c:a femton cm och fortsätter på nytt o.s.v.
 8 a) vid täckningen används endast skate (skyttel) vid nedskärningen användes, handiärsa, kniv och en bräda med hantag (vraga) 8 b) vet inte.

Ursäkt dröjsmät, på grund av sjukdom, verkställande blivit fördröjt.

- ✓ 11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?
- 12. Hur beredes
a. långhalmen?
b. vassen?
✓ När och hur skördas den och hur förvaras den?
- ✓ 13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?
— b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?
— c. Hur behandlas takskägget?
— d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?
- ✓ 14. a. Hur ryggas taket?
— b. Hur lagas ett söndrigt tak?
- ✓ 15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

M. 10821:82.

11) Använder endast beslag i knäna av bästa möjliga material. (mollskin eller montester.)

12/a) Långhalmen (så kallad slagliäskad) restes upp, kammars och bindes i hop till klippor cirka 8 kg tyngd, skäres jämna i rader och är färdig att bära upp på Taket.

12/b) Vet intet. 13a) hänvisar till fråga nr 2.

13/b) ja, när taket är färdiglagt, rivas det ned en vanlig handiässa, sedan tager man en bräda cirka 50 cm lång och 10 cm bred, håller den på kant i vänstra handen och kniven i högra, så trycker med brädan på halmen och skär med kniven ett slag nedan om, medan flyttas brädan fem cm nedåt så skär man igen o. s. v.

se sid. 84.

M. 10821:83.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.
17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?
18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?
19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?
20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?
21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

1908) i början när jag började taktäckning
kunde det förekomma sådana hål i vind
skenarna, men försvarar med tiden och
ersats med nya, omöjligt i vindvarning de
platser de förekommit. 17) läkt. har
endast täckt ett (sti) tak på ravel. (sti;
kallas den yta man täcker, oavsett
stort eller litet.) 18) ja.

19) ja. 20) Bjur. Lööda Wan. W. Broby.
Fleninge. Mörarp. Fjärstad. Bärsköv.
Ekaby. Rischälslosa och Häslunda.

(men endast delvis) 21) 1908-1911 som
mätare vid ånströka, därefter maskinist
25 år. Dessutom innehaft 9 tunland
småbruk i 35 år under Bröserup gods

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

13c) Man flyttar Täckasen (den stång man ligger på när man
tjeker) ner en cirka halve meter ned om Taket, spänner en snor
fem cm ovan där man skall skära, sätter sig på Täckasen
vid vänstra sidan av Taket, fattar med vänster hand i Taket
och skär med den högra ovan om den vänstra o. s. v.

13d) ja. 14a) man lägger ett lav av ouppgård halm på tvärs över
Taket, sedan läggs ett nytt lav ovan på snett uppiåt. så att
vattenet av det överska rinner ned på det andra lavet och
vidare utanpå Taket nedåt. 14b) man börjar nederst på hölet
lägger ett lav halm på varje låkt tills man når upp till
det gamla Taket, sista lavet skutet in under det gamla, då
^{man} syr i vanliga fall med ståltråd. 15) En rask täckare behöver
två handtlangare, en att passas upp derute med halm och
vira ståltråd på skottan och den andre innanför Taket
och sända skottan tillbaka. 9) han utläsas av svar 2. 6. 8. 12.

78.

117/1186

Acc. n:r M. 10821:85.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: SkåneHärad: Malma Luggande MaySocken: Södra HamUppteckningsår: 1878
23

Uppgifterna lämnade av

Namn: Eder, LångqvistAdress: Lungsgård bl. 299 Billsholm ✓Födelseår och födelseort: 1877 Riseberga

(skbr) Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

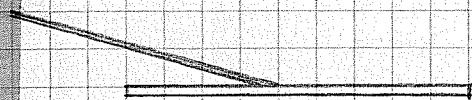
Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

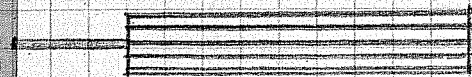
Svar:

1. Halmtak fins men inga vasstak
2. de äro bundna med vidjor eller järntråd
taktråd
3. löst pålagt halm förekommer inte när
taket lägges men det kan förekomma när taket
blir gammalt och vinden lyfter det och ej någon
kunnig person är tillhands att där då lägges
trädbräde på för att hålla delstamma
4. för närvarande mest med taktråd
för 50 år sedan var det endast vidjor

M.10821:86.

Viaka sedd från sedan

densamma sedd underifrån

Skotta att lägga
Tävlrader på

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

M. 10821:86.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

- 5 vid bindning med vidjor användes Takkläppar
- 6 bada delar se B. 2
- 7 man bör breddas ut halmen så tjockt som taket skall vara. Sticks vidjan igenom under kläppen och takten sticks ena handen igenom taket och tar den ovanom kläpp och taket gör en ögla på andra ändan av vidjan bider den ända som har gått genom taket i öglan, drager åt vidjan den några varv så den bildar en knut sedan sticker ändan under kläppen
- 8 a vraka kniv och rävisa för bindning med vidjor för bindning med takbräd till kommer skälla
- b är mej obekant
- 9 täckstige event. stång två Taklinor vraka kniv rävisa samt en skyffel
- 10 linorna bindes fast i ryggringen med avstånd från varandra efter takets stångens längd motsatta ändar på linorna bindes en i varje ända på stangen sedan rullas stangen upp på lagom höjd och tassas den användes för att stå på medan man gör arbetet

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

M.10821:87.

prakan användes dels för jemning av halmen och dels som mötständer för kniven när man skär ner man sävsar Taket innan man skär det

11 nyl. men vid yngre är såg täckare som vara halmsnoddar om knäna

12 a den kammas i en halmseppa, fins även långhalmströskor

13 a när man täcker utanpå gamla Taket bindes det med Taktråd i fortllöpande som man kan göra likadant när man täcker nytt men binder båda över Råpp 13. b ja 13. c man ströer det jämt med skyffel

13. d mycket sällan här på orten

14. a. der lägges löshalm på ryggningen i lämplig backlek som hålles fast med ryggtråd

14. b. det lagas så att man fyllar hålet med halm och lägger den så att den kommer under gamla Taket överst och bindes fast

15 när man täcker utanpå åtgår 3. en lägger halmen och binder en innanför och sticker skottan tillbaka en bär upp materialerna, vid nytäckning bortfaller den som flyr skottan tillbaka

M.10821:88.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

16 har hört omtalas men inte sett

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

17 på läkt

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

18 ja i skogstrakter

19 —

20 Sen 1921 i Rieksblöja Södra Kram och Bjurs
Komever m. fl.

21 Nej

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

64. - 519

113/118d

Acc. nr M 0821:89.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Skåne

Härad:

Onsjö Mån

Socken:

Linnelöv

Uppteckningsår:

1947

20

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Alfred Persson

Adress:

Kvårslöv Linnelöv

Födelseår och födelseort:

1880 Kvårslöv

Linnelöv

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

Halmtak men inte vasstak men har lagt vasstak och
 ja lägger man nytt tak så har man byggt igen eller
 tillägga eller kanske mårslings som de kallas på
 ön Kär, men utifrån de gamla taket så järntråd.
 Ja i enstaka fall läggs den lös halm men den ruttnar
 fort men annars slagtröskat men annars uppligad av balur
 efter tröskan
 a. Ja 10 procent b. 20 procent c. 30 procent
 d. skulle tro 60 procent då tänkte inte jag.
 Ja när lägger nytt tak som ovan nämnd

M. 10821:90.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

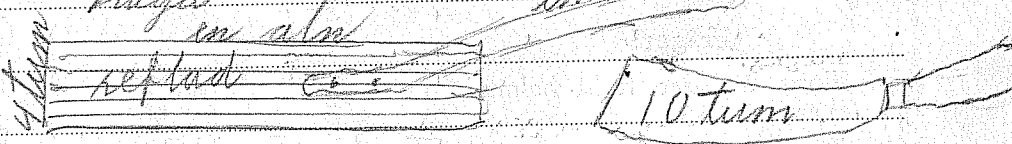
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

11. Ja när man lägger nytt tak så bindningen inne mitt i taket, när man syr med järntråd för den vara väl dild.
12. De två första banden läggs lika långt ner, bildar takskägg sedan börjas man och skära halmen så att bindningen kommer mitt på, så klappas ^{man} med ~~varan~~ och så dras till.
13. Kraga att klappa till med och skära efter och när man syr med järntråd nål eller skotta och så kniv.
- Krager inte till några andra redskap.
- Kraga en alm kniv
-
- nål att syr med
- 18 tum
10. Kragan användes när man har lagt ett lag med halmen så jämnas med ~~varan~~ innan man dras till, nålen eller skottan den syr man med när man begagnas järntråd, och kniven den användes att skära och jämna taket med och skära takskägget med

Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?
När och hur skördas den och
hur förvaras den?

a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

M.10821:91.

11 Vantar gas inte att använda, i enstaka fall om
det är mycket kallt, och knäputor är ju bra om det
inte är för varmt då skämmas det, Hic blåsor

12 Ja det gamla sättet slagträska blir bättre, som
repar. ju också långhalms. Repa: en cylindris med
stälträdspiggas och drivs med sandring.
Ja vassen skördas när det är frukt och förvaras torrt.

13 Ja båda delar. Nya tak med käppa och tillingar
och järnträd när man sätter utgåva det gamla
Ja såses med en träisa och skäres.
Skäres efter ett ^{måre} och klappas ned ^{med} vagn.
Halmtak i enstaka fall på svinhus och
hönshus för de är varma om vintern och
svala om sommaren

14 Ja när taket är färdigt så lägger man ^{ryggning} ^{do}
palan och ^{rygg} ^{träd} eller ^{träd} eller på ^{vissa} ^{platser}
lera men ^{även} ^{dock} ^{ryggning} som är ^{mycket} ^{gust}.

15 Ja när man lägger nya tak behöver man
blott ^{man} ^{för} att sticka ^{supp} ^{halv}, ^{käppa} ^a ^{vign},
tillingar, men när man lägger utgåva för ^{det} ^{vara}
en ^{man} ^{till} ^{för} att sticka ^{ett} ^{nålen}.

M. 10821:92.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

16. Nej det har jag inte varit med om men man
brukar en ribba eller smal bräda på vingskennan
På Ven brukar dom tjära en 3 eller 4 tumms bräda till
vattenkitt och så stäcks källaren inunder den

17. Ja kan läggas på båda delar men skall det vara
likt så får kanterna tagas av på undersidan annars
bryts vagnarna endast

18. Ja på Ven i flesta fall men på fastlandet på
vissa platser. Kan vara många men börjar försvinna

19. Jag är ingen pennfäktare men om det skulle
vara något särskilt annars är det väl säkrast
skrifa till Lund och tala om det.

20. Ja det går inte och säkra upp alla pilatser
i vissa fall enda till 2 o 3 mil och på ön Ven

21. Har skött lantbruk. Portagare vid beträg
varit ute med träska och så lagad gamla
hus och lite biavlare. Är en gammal
spelmans släkt. Fårar bysselemdon. Tre

farbröder. Mlockare.

ACC. N:R M. 10821:93.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Erik Perssons gård nr. 8, Huvvelöv

Bernhard Anderssons
gård nr. 6, Lactorp, juli
månad 1947.

29.

107/117d

Acc. n:r M. 10821:94

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Skåne*Härad: *Ostra*Socken: *Bunkeflo*Upppteckningsår: *1948*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Anders Olsson*Adress: *V. Vintre 24 Vintre*Födelseår och födelseort: *17/1878 V. Vintre*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. En och en annan Görd halmtak ingen vasstak.
2. Vidjor, Färkkäppa, stälktack
3. Slagtröskad halm är bäst men finns inte numera det är 25-30 år sedan
4. För 10 år sedan 100%
 - a. Nästan ingenting
 - b. Något mera halmtak
 - c. Mycket mera "
 - d. Överallt "

6

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

se sid. 98.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Jag har använt mycket isolerade band
7 Teckning

8a Fäkraka, kniv, Nål
Nålen används när man har isolerade band.

6) Inte sad jag ut

9 Utmärka att göra balmen
ren med

man rivar träden på skotten
och nälen, som sticks igenom
läkt under läkt utspär
innspar över läkt

10

Kniv och Raka används
endast när man skär mer

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

11 M 10821:96.

Knäputor helst av färs
övr klädda med skinn

12a brökar med långhalms-
bröka (och sidan ligas upp.
som skaga)

13a Täckas helst nytt tak man
kan tärka utopå det gamla

b) ja

c) man drar in snor sidan
skäres taket och putsas

d) nej

14) Med lös halm ~~repa~~ som
binds fast med stålrådmål
eller ryggsträd, man har
övr använd halm tak

b) man försöker stoppa in halm
och sy fast

15) Täckaren och en ryggaren

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkämparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

16/ M.10821:97

skj

Köppen sticks under en bräde
som är spikat på ovankanten
på vindskuden

17) Taket lägges på läkt

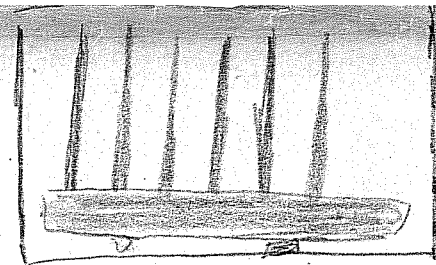
18) samma tak på boningshus
som uthus

19) Ja så gott som jag
kan.

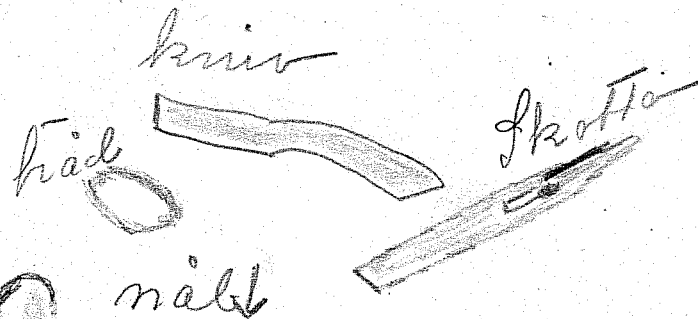
20) 10-12 år, häikring
jag är 69 år så jag täcker
inte mer.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsfors-
kning vid Lunds universitet

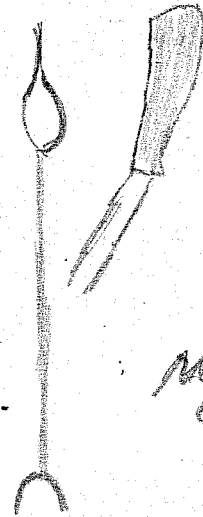
Valmörva

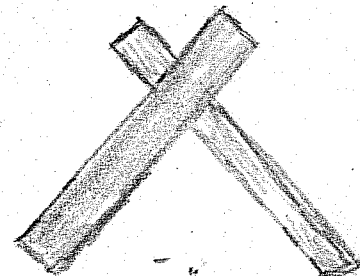
förbräcka
brändstas

nål

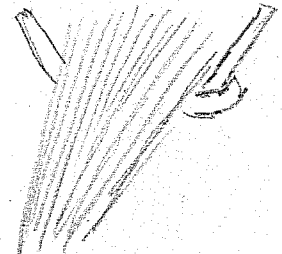

nyggatrad

Styckepän

... som siffnerad
8401
... som siffnerad
8401
... som siffnerad
8401

Virlar med lång-
halm. i

30.

107/119a

Acc. nr M4082199.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: Skåne

Härad: Öre Malm

Socken: Malmö-Herre

Upppteckningsår: 1948

Obs-
2 etc

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

/

/

Finne

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Uppgifterna lämnade av

Namn: Håkan Järsson

Adress: Kvænby 8 Kvænby

Födelseår och födelseort: 1880 V. Sallarp, Malmö-Herre

Svar:

1. Ja

2. Taket är bindet där halmen är bunden vid underlaget medelst järntråd.

3. Nej.

4. a) 5%

b) 10%

c) 15%

d) 70%

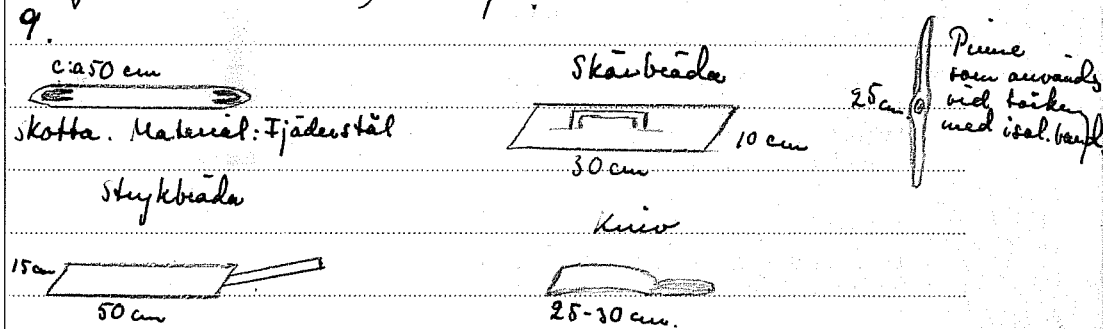
5. Vid teckning av helt nya tak användas takkäppar.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

M. 10821:100.

6. Bidaderna har vid olika tillfällen använts.
7. Vid täckning av nya tak användas kappor och isolerade band. Halvsten lägges på taket och kapporna ovanpå halvsten. De isolerade banden bindas runt kappor och takte. För varje bindning avskäres det isolerade bandet.
8. a) Värsteg, skotta (vid söm med isol. band användes en pinne med ett hål i mitten) skärbräda, knivar, strykbräda b) Nej.

10. På skottan bindas stälkäden som man skottar med. Träden bindas kring de båda tapparna som sätts på teckningen. Skärbrädet användes för att trycka till halvsten då man skär. På strykbrädet läggs sandstensflis och på detta stryks kuddarna tills de blir vassa.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

M. 10821:101.

11. Knäputor av läder o. gummi.

12. a) Man använder helst råghalm och all korthalm måste sorteras bort varefter resten bantas till kavar.
b) Vassen skördas i september månad.

13a. Ja. Då läggs halmen utom på det gamla och fastsigs med slätkad.

b. Taket beskäres med kniv.

c. Halmen skäres förs av vid takskägget med klyv mot takryggen.

d. Knäppt i vår tid.

14a. Taket ryggas med lös halmen och ryggstråna belat av och läggs med en slas mellanrum, belat korsade vid takasen.

b) Det gamla halmen ovanför kålet lyftes och den nya slappas inunder och sig fast och skäres ner på vanlig vis.

15. Vid täckning av gamla tak bör man vara 3. En som täcker, en som sig från insidan av taket och en som bär upp halmen o. d.

M.10821:102.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindskejderna till fäste för takkåpparna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

16. Har hört omtalas ett sådant förföringssätt.

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

17. I regel på läkt

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

18. Ja

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

19. Ja

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

20. Överhuggs skolskeftek i belövstakten
1925 — i Malmsåskan

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

Dikering m. m.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

81

104/121 a

Acc. n:r M. 10821:103.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Skåne*Härad: *Skåts*Socken: *Anderslöv*Uppteckningsår: *1948*skbr
(vrag)

Uppgifterna lämnade av

Namn: *N. B. Kristenson*Adress: *Högsläp Alstad*Födelseår och födelseort: *1881*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

*Ja**ty är tråd eller järntråd**läkte**Mellan 8 och 10%**Ja*

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

tjänd garn samt stälttråd

man binder ner om käftet och upp om käftsen
med gärröf
hvirlet som helst järnål eller träål
samt kniv och braga vilken används
När inb vad jag ost vid nedskärningen

Nålar används när man binder
fäkt på, kniv och braga när
man skär ned fäkt

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

M. 10821:105.

nej inte jag för min del, men
en del täckare använder knäputor
jämna halmen så den blir jämn och rad.

den vassen skördas sist i Augusti eller i September
samt förvaras sedan i lador till den används.

Ja, det täckes direkt på lätt, men även
Ja utanpå gamla tak
man drar en snor som man skär efter
Ja i vissa fall användes halmen
som antikvitat
med halmen o eketrä

Man stoppar upp halmvishorna med
vragen, och binder om lättet
två personer arbetar med taktäckningen
täckaren och oppassaren

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindskedarna till fäste för takkäggar? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

man sätter en tre tumsträda över på vindsboden så sätter man käggar under den jag har aldrig hört omtalas eller sett något det går vilket som helst annat

Ja

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

Jag är villig att besvara ett utförligare frågeformulär, och är tackram för ett litet honorarium
På handskrivning gjord i Lördags och
samt i takten där omkring
jordbruksarbetare.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

79.

117/119

Acc. n:r M. 10821:107.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Skåne

Härad:

Skåne län, Bjäre med flera län

Socken:

Skåne län

Uppteckningsår: 1920-1948

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Johan Henrik Danielsson

Adress:

Magleröd Gungbyhed

Födelseår och födelseort:

1890 Hekelsång

Skåne län

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. Mell halmtak ensiaker vasstak
2. Halmen bindas av gavelserdt järntråd, vissa fall med käppar och vidjor av Björk, vide, pil. Björkvidjor måste vridas i handen. Vide och pil kokas i ungefär 2 tim.
3. Slagtröskad halm lägges på läcken som är på träcken lagda på sparrarna cirka 8-9 tomr mellanrum
4. a. 100% b. 100% c. 80% d. ?
5. cirka 10% av läckningen

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Fortlöpande söm användes.
 1. Skottan skjutes under läklet, släpkes till baka orange läkelt. Träden korsas på ytersidan varpå man drar åt träden.
 2. Skottor, 2 knivar en till sakspäget en till medhållning av läck 2 rep. En bräde att skära läkelt rätt efter rika 0, centimeter lång 10 centim. bred. Band att sträcka som man skär sakspäget efter.
 3. Ja. En lång bräde brukades att slå läkelt jämnt innan man bunnit läkelt riktigt.

Skottet visar
hur ryggningen
lägges.

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

M. 10821:109.

11. Man kan inte använda vantar vilka skulle slitas
uppg med detsamma. Knäputor användes.

Läder skor eller gummi skor användes.

12a. Först förskas en del av halmen med jätäl
Det finnes långhalms förskor. Man kan också laga
halm efter nutida förskor. Därefter rygas halmen
på bräderna slås mot marken så alla städerna
vid roten är lika.

b. Vassen lugger man av på isen så man kan
gå på isen. Därefter den lägges in i lador
till täckningen.

13a. Ja. Ibland lägges tagget utanpå det
gamla taket om det är slätt.

b. Ja.

c. Takskägget skäres efter snöre, klappas
slås av brädet.

d. I vissa händelser inte en.

14a. Den lösa halmen lägges på rygningen
med rygghäden över vilka 3-4 mullar-
rum

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindskedarna till fäste för takkäggar? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

14. Man lyfter upp den gamla halmen sticker käggar under den gamla halmen och bindes

15. Cirka 30 år. En taktäckare en halmbäare. En till att ta emot skotan och skjuta den tillbaka

16. För cirka 30 år sedan. När jag började min läkning fanns det många. Men efter åren har jag satt nya vindskedarna och använder det inte längre för rent arbete

17. Endast läkt

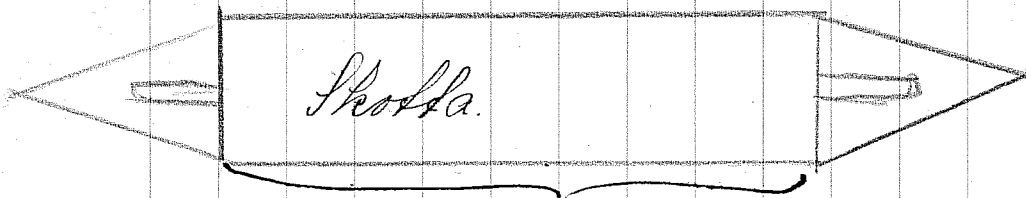
18. Ja.

19.

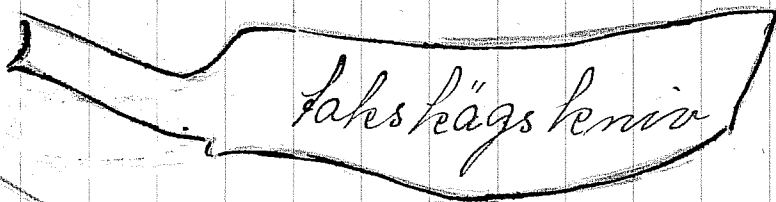
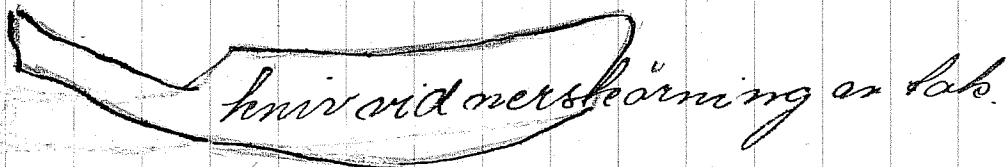
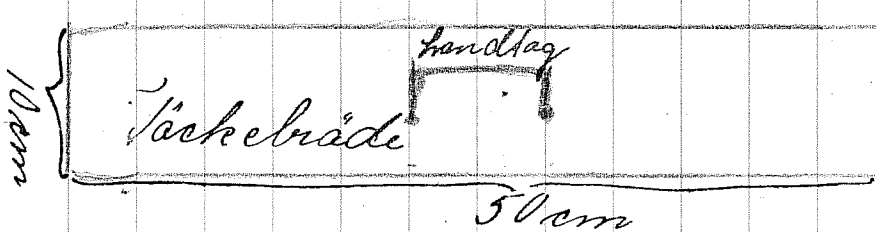
20. 1920 till vidare cirka halv Skåne

21. Ja. Smickare.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

24 centimeter

Slap-bräde
användes för cirka 1800 år endast för slag-
fräsch och balm

Vänd!

M. 10821:111.

Historiska Byggnads-
monument i Stockholm
byggt vid Lunds universitet

Järnring

Täckås fann för 50 ti års. en pine & pinen

genom trådet järnring som upstod trådes igenom
järnringen och pinen väl på den ligger stilla
och inte rullar.

Nutida tråstige

Springer till
at sammanbyggda till vinjet.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

M.10821:112.

50.

110/120 b

Acc. n:r M10821113

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Skåne

Härad:

Malmöhus Torna Malm

Socken:

Caroli Lund

Uppteckningsår:

1948. Obs - 2 slags skotta

Uppgifterna lämnade av

Namn:

J. d. Tegelmeistare Lars Nordin

Adress:

Jerusalemögatan 17. g. 2. Malmö

Födelseår och födelseort:

1869. Lötta Lundby

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner? nej
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande? 10 %
 - b. för 10 år sedan? 20 %
 - c. för 20 år sedan? 40 %
 - d. för 50 år sedan? 60 %
5. Användas (användes) takkäppar? ja

Svar:

1) Inte många halmtak fins i Skåne Malmö men utåt landsbyggen fins ju några än, men inte med vasstak
 2) När halmtaken som bunds på underlaget
 i. täcktes en smitt gultkijpp den kallades för viger, o den skulle va vriden annars höll den inte. Björke är de vanligaste vigrar, numera täckes uten på de gamla takst. binder med galvaniserad tråd utan kijppar är bra vid Eldsvida för de ramlar inte mer, utan brimmar upp på takstolarna så folk kan gå in i taken som är bunden med viger ramlar ner kom en snödriva vid eldsvida.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

se sid. 117.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6) M. 10821:114.

- 1) Järband mest viger eller galvaniserad tråd
- 2) Valmen lägges ut till en viss höcklek bindes de med viger då begagnas källor 15 tum mellan varje viger på källor, på man täcks med ståltråd ligger en man inom taket o sticker skottet ut genom taket till täckaren
- 3) Täcker man utgång har man tre stålskottar galvaniserad tråd, källa, viger, vraga, knivar, räp, rep, tvärslogs, en takskäggniv.
- 4) För i tiden var de bara nya tak som lades på husen, rep ner de gamla taken o la nytt på igen, men sen 1910 har jag inte lagt något nytt tak utan nytt utgång de gamla
- 5) Täcker nytt så användas källa viger, byr man utgång så används man tre stålskottar en till tagskägget o två till övriga taket, vraga använder man när man skär ner taken liksom räp

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus? nej

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

11)

vantar man inte användas knäputor eller särskild
användas om knäna o läskor på benen

12)

Man breder ut rågen på loden som har man
en slage (plejel) som di kalla för i tiden o slår
hjärnan av sen raster man att den lösa halmen
ifrån de andra blir långhalm. vassen skäras
på hästen den läggs upp under tak.

13)

Täckes mest utenpå enstaka gånger nytt
sen taket är färdigt beskäres de, bonliga
täckare skär fina ränder i taket, andre
däremot jupa, för min del föredras
jag de fina, takskäggen skäres på många
sätt, bonliga skär så att vännets rinner ner
i underkanten på taket, de är felaktigt
vännets skall släppas i överkanten på taket

14)

Taket ryggas med halm även med
gräsröt ryggtrå eller nåt d. en tak lagas
man har en klyka som man för upp halm med

15)

Man står under täckarens kommando

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper, därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

16) M. 10821:116.

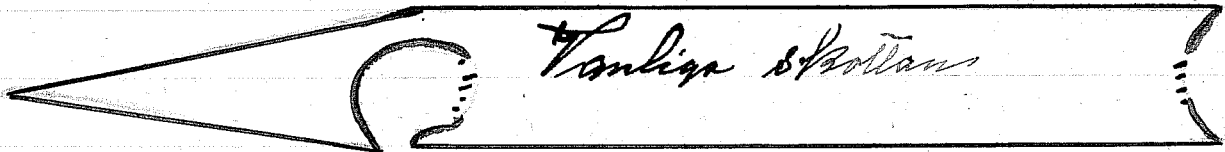
Angående borrhål i vindske-
darna har jag varit på två ställen en i Ö Adarslöv
jag hörde inget annat namn än Lapod Jön-
de bläste omkring 1909. en i Roslöv 1905

17) Taket lägges på läkt

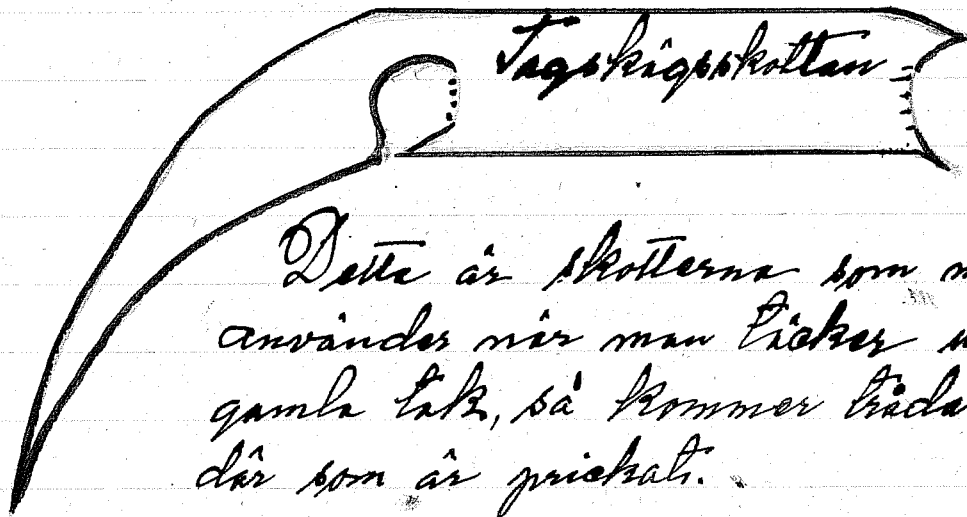
18) För i tiden användes halvm på boningshus
men inte på de sist 30. åren

19) Skulle ni vidare vilja ha frågeformulär
i så fall vill jag ha lite beläst

20) Har varit halmtäckare i 25 år
o varit o takt i församlingens kyrka under
21) För närvarande inget yrke, har kronist
verkl. förnt Tegelmästare i Åsby i Lund i 41. år
ingen pension därifrån

Vänliga skottan

Fagskragskottan

Detta är skottarna som man
använder när man plockar utunga
gamla tåk, så kommer brädarna
där som är prickade.

Vänligen Nordin

9.

104/1216

Acc. nr M. 10821: 118.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Uppgifterna lämnade av

Landskap:

Namn:

Härad:

Adress:

Socken:

Födelseår och födelseort:

Uppteckningsår:

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

Svar:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller ~~vass~~tak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande? 5-10
 - b. för 10 år sedan? 20
 - c. för 20 år sedan? 50
 - d. för 50 år sedan? 80-90
5. Användas (användes) takkäppar?

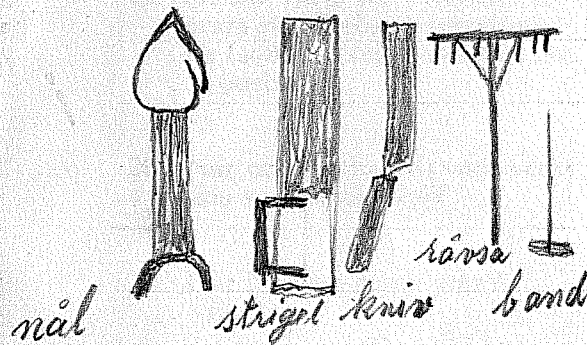
Ja

Ja mest järntråd

Nej

Nej

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
- b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Fortlöpande söm

en järnnål en kniv en strigel en rävsa

månen sys vi med, strigel kniv rävsa
gangnas jag när jag skär ner
båndet gangnas till lekstället

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

knäputor

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?
När och hur skördas den och
hur förvaras den?

halmen ligger rönt stöts i rotänden jämn
vass har vi inte här nere

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

Täckes endast utanpå

Ja

skäres i vinkel rakt efter ett band klippas
helt jämt med en skaffel

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

lägger halmen jämt med sidorna i en spets
samma som en löcker ett nytt med byggträ på

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

Trä den som passas upp skall bära halmen
upp och så skall han vara innantill och
stöcka nälen ut till töskaren

M.10821:121.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-
darna till fäste för takkäpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

har aldrig sett eller hört

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

läkt

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

ja

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

ja

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

jag har varit täckare en 40 år Grönby socken
Hinderstjärn, Klagstorp, Åby, Torp,
hetskätters köstadsby

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

2, 103/122a

Acc. nr M. 10821:122.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Uppgifterna lämnade av

Landskap: Skåne

Namn: Per Persson

Härad: Vemmenhögs

Adress: Källstorps hospital, Klagstorp ✓

Socken: Källstorp

Födelseår och födelseort: 1870, Källstorp

Uppteckningsår: 1947

(skt)

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande? 1%
 - b. för 10 år sedan? 1%
 - c. för 20 år sedan? 5%
 - d. för 50 år sedan? 50%
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

Ja, enstaka gårdar och hus ha halmtak.

Bindetak. För 60 år sedan bundet med vidjor/pilevira/, senare med järntråd.

Nej, användes ej i dessa trakter.

När halmen bands med vidjor användes "täckkekäppar" av buskpil.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

Fortlöpande söm.

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

Nål, täckekniv, täckebräda och täckestie med rep att fästas vid takåsen.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

Vet ej.

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

Täckestegen användes av täckaren att vila fötter och knä på, då han lägger, syr och putsar halmen. Dessutom var stegens övre del stöd, när den lösa halmen lades ut.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Med nålen syddes halmen fast vid läktet.

Täckekniven användes till putsning av halmen ~~star~~ efter bindningen /kalades att skära ner/.

Täckebrädan användes för att trycka halmen vid putsningen.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

Knäputor.

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

a/ Långhalmen bereddes av råg. I äldre tid skördades rågen med lie. Efter varje "huggare" följde en man, som samlade upp stråna så att inga ax kom i rotändan. När han samlat en kärve i famnen, bands denna av en efterföljare/kvinna. Rågen tröskades med slaga och de lösta kärvarna voro plaserade så, att axen vände inåt i logen. Axändan blev så särskilt utsatt för slagen. Stråna blevo mindre utsatta. Halmen togs därefter upp med händerna och formades till nätta kärvar under det att smahalmen avlägsnades. Innan kärven ombands, stöttes den mot en vägg eller golvet, så att strånas tjockända kom i samma nivå.

b/ Användes ej här.

a/ Vanligast täckes utanpå gamla tak.

b/ Ja.

c/ Skäres ungefär vinkelrätt, sedan taket är lagt.

Nej.

Ryggningen lägges av löshalm fasthållen av ryggaträ eller stormaskat ~~xx~~ järntrådsnät/hönsnät/.

Y halm stoppas in under den gamla och fastsyss.

Minst två, täckaren och en passupp. Denne skall bära upp halmen och biträda vid bindningen på takets undersida.

M.10821:125

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkämparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

Nej.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

På läkt.

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

Förr användes halm till de flesta tak, även boningshus.

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

Ja.

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

Åren 1927-47. Jordberga och orten omkring.

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

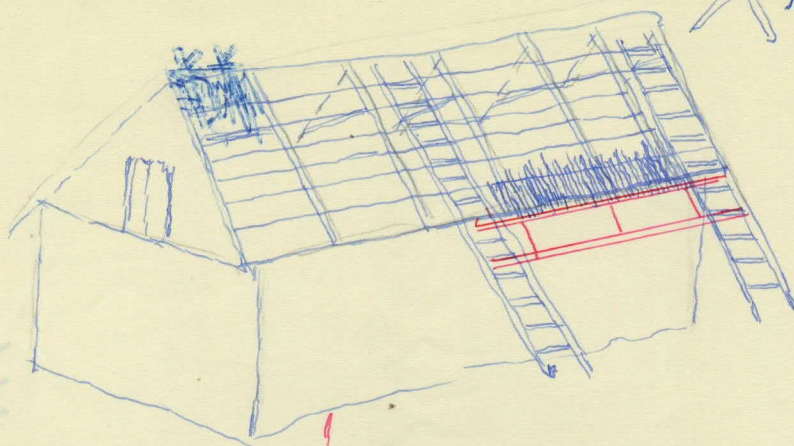
Nej./Småbrukare under yngre dagar/.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

M.10821:126.

Ryggaträ

~~Ryggaträ~~

Täckekniv

/Vanligen tilverkad
av ett stycke av en
lie./

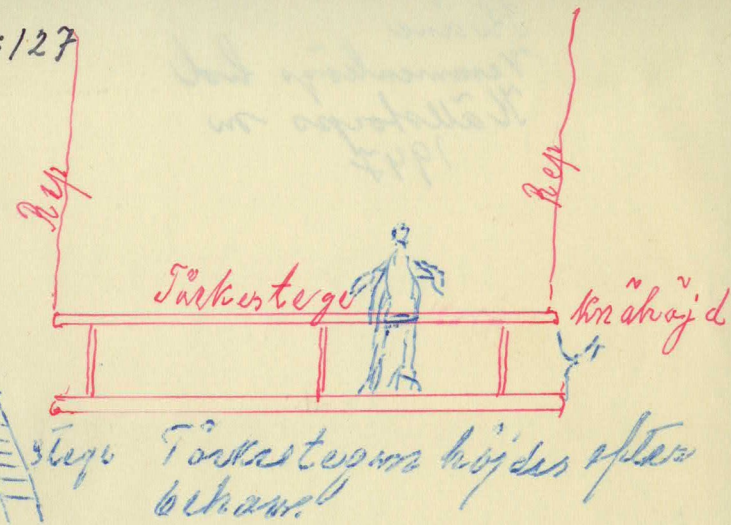
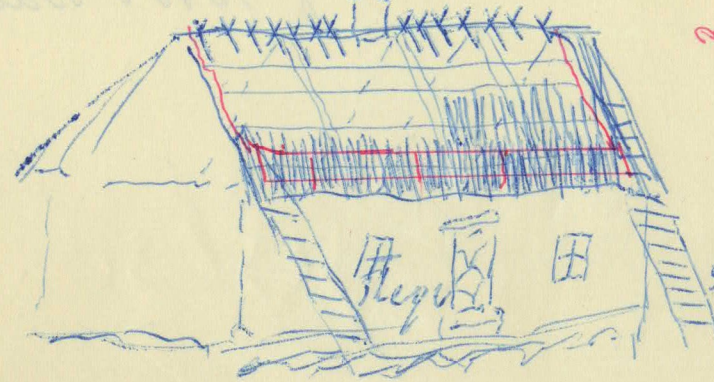
Täckebräda

Nål

x Täckestegen var så lång att den räckte över ett "stiö".

Ett sti varlika med tre spänne eller tre sparrpar.

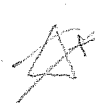

12.

104/123 d

Acc. nr M 10821:128.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Härad:

Socken:

Uppteckningsår:

raga
 SPBv
 (35)

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Adress:

Födelseår och födelseort:

Svar:

- 1) Halmtak
- 2) vid underlaget eller bädd
- 3) ja i samtliga med vidjor
- 3) nej
- 4) högst 2 procent
- a) 2 procent
- b) 15
- c) 50 å 60 procent
- d) Almänd på landsbyden ej i samhälle
- 5) Ja även järntråd

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6)

söm ej band

7) jag lämnar ut kölmen på läktet
sen himmet med skyttell eller vida
som ägaren själv bestämmer

8) skyttell, skärbräda, knivar, sånsa.
rep täckesbege även kallad (bränsbege)

9) nej mest vider

10) skyttell kallad (nål) skärbräda (saga)
järntråd (täcke-tråd)

11) skyttelln att binda med (eller sy)
brädan att skära ned täcke-tråd
efter bindningen

Gutgull

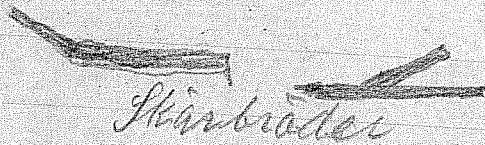
Hjärbräder 2, 3

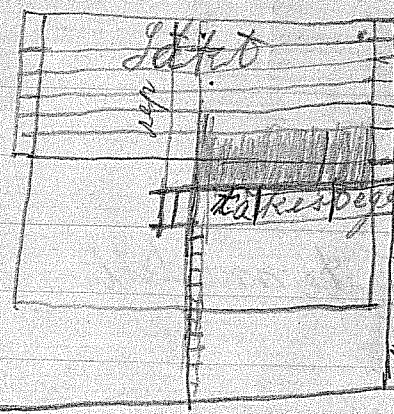
Takkniv

Takspaggsstenar

Hjärbräder

använda att laga
göra hål i taket
kallas studdor

M. 10821:129a FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

M. 10821:129b.

uggitrā

Ugammāt 2 etruske modeller

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädning?

11) knäputor vantar kan ej användas

12. Hur beredes
a. långhalmen?

12a) halmen upptas jämman stätas och bindas i hävar

b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?

b) vassen hugges på vintern bindas och stackas (brukas inte nu färdigden)

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

13) ja 2 å 3 gånger utan på men då användes nål och fjuntråd att sy.

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

b) ja

c. Hur behandlas takskägget?

c) man drar ett snöre att skära efter

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

d) nej inte nu färdigden

14. a. Hur ryggas taket?

14a) med haln och sugga trä

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

b) man stricker halmen med en stika
år det stord hål så bindes det

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

15) endast två en bär upp halmen på taket till täckaren som jämman ut den sen det är gjort där han mat nålen och stricker den till baka.

M. 10821:131.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindskejderna till fäste för takkäpparna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

16) nej de har jag aldrig hört fäst för min var tåckare då hade han tält om det

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

17) på läkt

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

Ja

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

19) Ja

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

20) i flera år

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

Grovarbete

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

13.

104/123d

Acc. nr M 10821:132.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Skåne*Härad: *Vimmerby län*Socken: *Glärsjö*Uppteckningsår: *1948**vraga**2*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *N. N.*

Adress:

Födelseår och födelseort:

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

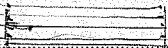
Svar:

halmtak fins ännu men inte vasstak
 halmtak äro bundna med färdigt hampgarn eller vidjor
 som vi kallar pile-vidjor eller äro kott av rödpil,
 endast en gång har jag ^{loft} halm av halmbalar från
 Tröskan, men kann den på med gammal tid,
 sedan rivs taket jämt med en handhållen inmandelskär.
 en eller högst två procent
 10 år sedan 15 procent, 20 år sedan 40 procent
 50 år sedan 90 procent
 när den gamla halmen rivs helt av användes
 takkäppar att binda den nypålagda halmen med

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

tfärat hampgarn har använts mycket att binda på köpp med

8 tagvraga. en näla av en träpinne med hult eller äga i ena ändan som man sticker träden igenom, sedan sticker man träpinnen igenom taket under lektet med ena handen samtidigt har man den andra handen övan lektet och tar tråsen av nälen genom halmen gör en ögla på den, tar andra ändan igenom ögla och drar ut över källan:

7 tagvraga

trädpinne
40 centimet. näla för bindning med garn
Stål
40 centimet. näla för bindning med ståltråd
när man ha nyt halor utan på det gamla taket

kniv för nuskärning av taket

kniv för skärning av taksteget
knivarna var tillverkade av en duglig byggsmed liksom nälen för bindning med ståltråd

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?
12. Hur beredes
 - a. långhalmen?
 - b. vassen?
När och hur skördas den och
hur förvaras den?
13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?
- b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?
- c. Hur behandlas taksägget?
- d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?
14. a. Hur ryggas taket?
- b. Hur lagas ett söndrigt tak?
15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

M. 10821:134.

inga vantar. Såvar man jo inte fingrarna från
knäputer för man ha annars för man ont i knäna
fotbeklädnad har ingen betydelse om de är träskor eller tofflor;
någon träskor med slaga eller (släjel) på skänkska när raggkärnarna
är av, så tar man handfull för handfull och skakar
den lösa halmen av, så det blir bara styv vacker halmen
igen att binda i kärva och täcka med;
vass har jag aldrig takt med;
utan på täckes mest för att spara på halmen;
först rivas man av alla lösa strån med en handriva
sen skär man skift för skift efter som man vänder
tvärs te gen om tills man kommer upp, sen drar man
en snor och skär taksägget efter;
nej;
1. det läggs lös halmen över takisen helst råghalm.
sen läggs ryggstrån par efter par att holla halmen;
b. med en träricka som halmen vikes över ändan sedan
föres halmen upp under det hela taket tills det blir tätt

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-
darna till fäste för takkäpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

har sett det på gamla hus i sydöstra skåne för
60 år sedan.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

på läkt

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

15; hur många arbetar

ja för i tiden men inte nu
en person utan täckaren till att passa upp med
halm, käppa, riga, eller garn, är det utanpå-
täckning för hjälparen vara på insidan och sticka
ut nålen med järntråden när man syr taket på

19

det är nog inte mycket mera att vara på

20

i Åbäckis och Öremälla, i skivvarps församling

21

byggvarsarbete, dikringsarbete, trösk maskinist,
kampanjearbete vid sockerbruket;

format. Använd även dess
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

kesären (eller endast) utan på täckes most för att spara på halmen
på det gamla taket
kårestaket när det är löst rivas man av alla lösa träns med en hand riv
älsiglast sen skär man skift för skift efter som man
behandlas taket vänder trästegen om, tills man kommer upp, sen
drar man en snar och skär takskägget efter
1 1 + 1

103/1216

Acc. nr M. 10821:136.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Uppgifterna lämnade av

Landskap: SkåneNamn: Albin EkornHärad: Kommunen Örie m. fl.Adress: Box 111 Klageröps ✓Socken: Örie antel socknarFödelseår och födelseort: 1894 KjöpsUppteckningsår: 1948

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

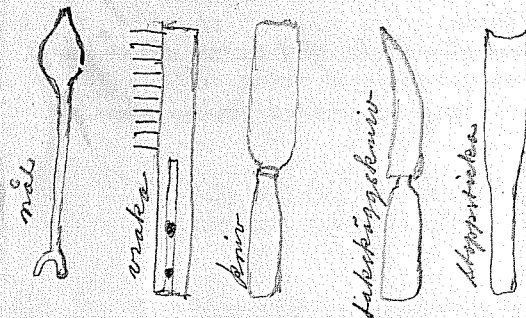
Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. Halmtak finns, i antak högst sällsynta.
2. För i tiden medelst källor o. vidjor, på senare tiden medelst galv. tråd. (i stället för vidjor har även använts tjärgarn.)
3. Nej
4. 100 %
5. Vid bindning medelst vidjor o. tjärgarn

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6. Förut avskurna band med ögla i ena änden.

7. Vid bindning med vidjor stickas vidjan in under läktet med ena handen, andra handen stickas in genom kelnan ovan läktet o. tag ut änden varefter toppändan läggs om tjockändan en gång varefter tiedraget o. änden stickas ner under kypen. Vid bindning med fjärgarn likadant utom att tråden stickas in medelst en trådnål. Tråden stickas genom öglet, åtdraget o. bindes. Vid bindn. med gult. tråd tagas ca 1 kg. tråd på nålen så det blir fortl. som, åtdraget för vart styck men bindes ej.

8. Nål, tråd, sävsa, vraka (vraga), kniv, snöre, skyffel, slappsticket.

9. Knivarna göres av lischlad, spetsen användas att skära takskäggs. Nålen är av järn c: 60 cm. l. Tråkan av trä o. tjuntgjuten som sävsa, hålla på kelnan, värma kniven m. m.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?
12. Hur beredes
 - a. långhalmen?
 - b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?
13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?
b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?
c. Hur behandlas takskägget?
d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?
14. a. Hur ryggas taket?
b. Hur lagas ett söndrigt tak?
15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

- 11 Vantar kan ej användas vid täckning, knäputor användas, vid kall väderlek helst träbottenstövlar på fötterna.
- 12 Bäst är slagtröskad halm. Halm tröskad på vanlig tröska o. pressad i balar kan beredas med mycket arbete om den är mättad för hand helt på tvären i tröskverket. I k. långhalmströska är rått bra.
- 13 a. Har förekommit rätt ofta för, ej ofta nu.
b. Ja. c. Man drager ett snöre som man skär efter c:a 3" mellan för snöret kleppas jämt med en skjffel.
d. Någon enstaka gång.
- 14 a. Lös halm lägges på ryggåren. Kan fasthållas med ett ryggträn, event. 180 cm. brutt höjdnät som i råfärd ligger fast på båda sidor. b. Genom att stoppa halmen in under halmen ovanför o. ty fast. Halmen stoppas in med stoppstick.
- 15 Utom täckaren 1 handlangare som beredas upp halmen, samt innanför taket hjälper till att ligga.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-
darna till fäste för takkäpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.
17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?
18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?
19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?
20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?
21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

M. 10821:139.

- 16 Nej, en c:a 4" ribba episk över
vindskivan som käpparna stickas under.
- 17 På läkt med 10" fr. ovankant till
ovankant
- 18 Ja
- 19 Har fönt besvarat c:a 67 olika
frågor i samma ämne till en
med. sektör i Malmö som skulle
sända som till Folksam Lunda
Men skulle Ni vilja ha ytterligare
berked så vill jag ha ersättning ty
det åtgär rätt mycket tid.
- 20 Börja 1920 o. hållt på vort år sen
då så det är 28 år i yrket.
"Var" besvarat i början.
- 21 Har även varit storkmaskinist och tillika
år, byggnadsarb. ibland, rockarbränsarb.
med. komp. samt smidebrukare

118/127 ed

Acc. n:r M. 10821:140.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Härad:

Socken:

Uppteckningsår:

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Adress:

Födelseår och födelseort:

Folkklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på *alla* frågorna. *Numrera svaren efter frågorna.* Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa *bindetak*, d. v. s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

Företagets vis kelmatak
Endast med vidjor

Take de or mig tärkta

a. 1-3 %

Q. 6-8 %

C. cirka 20 %

d. $\approx 80\%$

Ja, mest av kornet

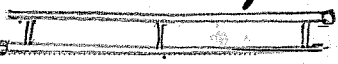
6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
- b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Isolerade band

Se biletgen beskrivning

a. Långstege, tvärstege, vraga, kniv, sax.

b. Ej på vår ort.

Långstegen, vraning typ, borde räkna från marken till takisen. Tvärstegen, tvärrör stänger av från sammanbundna med spolar vid ändrum o. mitten =

Längd ca 12 alnar, bredd 18 tum.

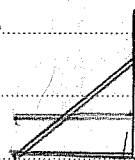
Di o för användning i s. h. vran =

Vragan =   en reff-

let brädbit med skeft.

Ganska kraftig kniv o. vraning ullax.

10. Se beskrivning

Sedan helmen utbrejts jämnt
ledes en kapp över för att hålla hel-
men. Därefter sattes en vidja genom
helmen över motsvarande läkt.

Vidjan stackes tillbaka under
läkten. På toppänden av vidjan
gjordes en ögla, genom vilken vid-
jans stränder stackes in, varefter
helmen medelst kappen pressades
hårt mot läkten. Helmen blev där-
igenom hårt bunden.

Svar till 10: Med vrågen klappades tak-
sidan jämn, med kniven putrades de färdig-
lagda taken (som "slätade ned") och arbetet
utfördes med tvärsagen som fot- och knä-
stöd. Med saxen klipptes takskägget.
Den del av takridan, som ledes upp i ett
sammanhang, kallas "sti". Ett sti om
100 alm² var ett gott dagsverk.

M.10821:143.

Knäputor

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

a. Rågen tröskades med sleg (plejl) och länghalmen bands upp i större kôrvar (klippon). Vid mera noggrann beredning kammades halmen i en s. k. reba

12. Hur beredes
a. länghalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

b. Vassen har obetydlig användning här.

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

a. Ytterst sällan utanpå det gamla

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

b. ja

c. Hur behandlas takskägget?

c. Klippes med sax o. stötes m. träda

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

d. Take numera mig ytterligare.

14. a. Hur ryggas taket?

a. Med ett kraftigt lager av löskalm eller mattlumner som fasthålls av ryggtäcken

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

b. Med halmlumner som vikas o. stickes upp mellan kläppen och läkten.

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

Två personer, täckaren och upppassaren

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-
darna till fäste för takkämparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

M.10821:144.

För längesedan, omkr. 60 år, har
jag sett dylika hål i vindskedarna
och såvitt jag kan minnas endast på
en gård. Taket lades på läkt.
Endast på gamla prästgården i Kävlinge.
en ryggstuga, har jag täckt på annat
underlag. Huset är nu ortsmuseum.

18. Ja

Ja, om så önskas, men beträffande
helmtaken kan näppeligen utförligen
beskrivning ges.

Trin år 1891 till 1934 inom följande
socknar: Vinslov, Kävlinge, Iggesund, Vankiva,
Stoby, N. Sandby, Gumlin, Sörby, N. Kro,
Önnestad och Riphult.

21. Småbrukare.

83.

117/128cd

Acc. nr M. 10821:145.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Skåne

Härad:

Västra Färingebro

Socken:

Omnestad

Uppteckningsår:

1948

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Hilding Andersson

Adress:

Bucktorps Omnestad

Födelseår och födelseort:

1896 Norra Skövde

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

- 1) Det finns både halm o vasstak
- 2) De äro bundna dels med vidjor dels med järntråd
- 3) Nej
- 4) a) för närvarande ca 5 %
b) för 10 år sedan " 10 %
c) för 20 år sedan " 25 %
d) för 50 år sedan " 75 %
- 5) Ja

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

6/ Jag använder isolerade band

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

7/ Först lägger man halan eller vass över på lähtan, så lägger man kårpen sedan binder man med vicka eller tråd

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

+++++ ca 20 tum mellanrum

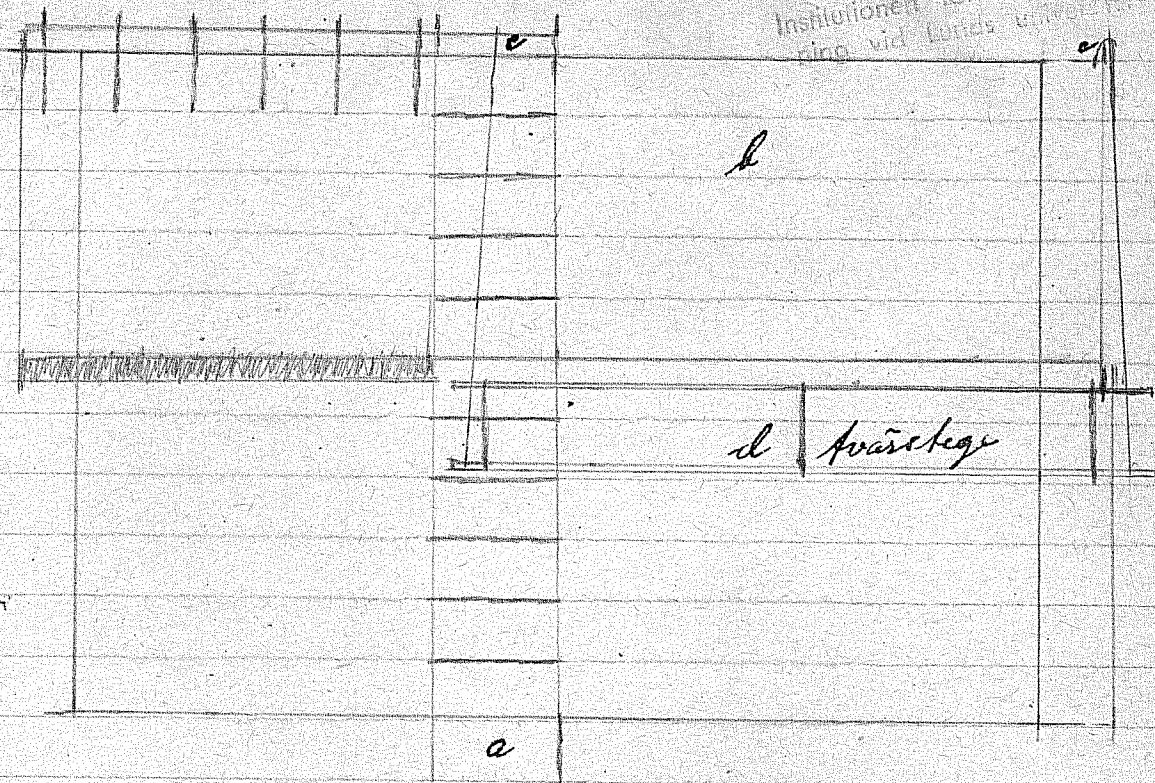
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

8/ Jag använder täckraka till att jämna kulan med, samt kniv till att skära jämt med

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

9/ Se den bifogade teckningen

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Här ovan en enkel teckning. 1) Man reser en längskege
upp på taket b) så river man ned det gamla taket
c) sedan lindas man täcklinorna (reper) upp i tak-
isen d) så lägger man upp tvärskegen vilken får
vara till stäl för pötter och knä e) så börjas
täckningen takshögget först o sedan lag för lag
tills man kommer upp, så lägger man på ryggs-
halv o sedan ryggsbräd, under tiden har man
rullat upp tvärskegen eftersom arbetet fortskred
sen går det på samma sätt ned, så räfsas man o skärs ned

M.10821:147.

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

11) Jag användes knäputor, inga vantar
vanliga tofflor

12. Hur beredes
a. långhalmen?

12) halmen kan dels slagträska vilket
jag själv varit med om, dels med långhalm.
träska, så skall den rejas så den blir
ren från småhalmen

b. vassen?

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13) vassen skördas på vintern, dels ovanpå
isen, dels med ett eka att ta sig fram i

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

13) Ja i enstaka fall b) Ja 1 man läggs

c. Hur behandlas takskägget?

13) en tina längs ovanpå takskägget
så skär man efter den d) förr men
inte nu

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

14) Taket ryggas med lös halm som
fästes dels med nät som bredes ovanpå
eller ryggeträd som hänges på praxis
med mellanrum (se bindningen) nr. 8

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

b) man sticker in halm i hålet, bindes
samt putsas till det

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

15) 2 man täckaren, samt hantlangre

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindskedarna till fäste för takkäggar? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstöden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

16) Ja jag har täckt på flera olika platser med halivindskedarna, i Korra Sköv församling i Ö. E. H. Olof Thoms i Hårad Vinbergs Överste m. fl.

17) Taket lägges på läkt

18) Inte minnera, men för 25 år sedan var det ganska allmänt på vissa platser med halvtak på boningshusen

19) Ja om det inte blir för omständigt och tar för mycket tid

20) Jag började som taktäckare 1915 och har sedan fortsatt på olika platser inom Korra Sköv, Örnstads församling

21) Byggnadsniskare. (Lilla Thungsgård 3 km. väster Kristianstad)